Eindrapportage Regio Deal Groningen-Noord I (3e tranche)

Oktober 2025

Foto's voorkant en binnenzijde voorkant: Wendy Bruins

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting 1

Voorwoord 2

1. Inleiding 3
1.1. Aanleiding aanvraag 3
1.2. Analyse bij aanvraag 3
1.3. Doel en reikwijdte 3
1.4. Projectenkaart Regio Deal Groningen-Noord I (3e tranche) 4
1.5. Groningse wijkvernieuwing 5
1.6. Uitvoeringsprogramma Regio Deal Groningen-Noord 6
1.7. Leeswijzer 6

2. Organisatie Wijkvernieuwing NPLV en Maatschappelijke Coalitie 7
2.1. Oprichting Programmabureau Wijkvernieuwing en Wijkontwikkeling 7
2.2. NPLV en Maatschappelijke Coalitie 7

3. Monitoring- en evaluatiestructuur Groningen-Noord 9
3.1. Effectmonitoring 9
3.2. Interventiemonitoring 10
3.3. Procesmonitoring 11
3.4. Onderzoeksagenda 11

4. Resultaten actielijnen 12
4.1. Actielijn 1: Maatschappelijk Meedoen 13
4.2. Actielijn 2: Prettig Veilig Samenleven 20
4.3. Actielijn 3: Kansen voor Kinderen 25
4.4. Actielijn 4: Wijkontwikkeling versterken (Opzetten Wijkacademie) 30

5. Financiën 33
5.1. Hoofdlijnen financiën Regio Deal Groningen-Noord 33
5.2. Inzicht in uitgaven en budgetten 33
5.3. Voortgang en inbedding 34

6. Conclusie 35

Managementsamenvatting

Het Rijk, de gemeente en lokale samenwerkingsorganisaties hebben hun krachten gebundeld om de brede welvaart en leefbaarheid in Groningen-Noord tegen 2030 dichter bij het gemeentelijk gemiddelde te brengen. Dit was noodzakelijk vanwege een dreigende afglijding van de wijkvernieuwingswijken, die deels werden gekenmerkt door bewoners met een laag opleidingsniveau, hoge werkloosheid en andere sociale problemen. Met een begroting van 30 miljoen euro zijn vier actielijnen opgezet, waarbinnen in totaal 71 projecten zijn uitgevoerd. Hiervan zijn 22 projecten gericht op een veilige, kindvriendelijke en aantrekkelijke fysieke ruimte, terwijl de overige projecten zich richtten op maatschappelijke participatie, sociale cohesie en kansen voor kinderen. U vindt de projecten op de kaart op pagina 4.

De actielijn 'Maatschappelijk Meedoen' heeft geleid tot honderden actieve bewoners en verbeterde werkgelegenheid, hoewel de verschillen met de rest van Groningen blijven bestaan. De actielijn 'Prettig Veilig Samenleven' heeft de veiligheidsbeleving verbeterd, maar de onveiligheidsgevoelens blijven hoog. De actielijn 'Kansen voor Kinderen' heeft positieve effecten op de ontwikkeling van kinderen, maar benadrukt de noodzaak van blijvende inzet. De wijkacademie van Wijkmakers (de vierde actielijn) heeft vaardigheden en netwerken van wijkprofessionals versterkt.

De grootste successen zijn de aanzienlijke toename van de waardering voor de eigen buurt - 80% van de inwoners geeft hiervoor een 7 of hoger - en de stijging van het percentage bewoners dat zich momenteel gelukkig voelt en hun leven als positief (met een rapportcijfer 7 of hoger) beoordeelt, beide rond de 75%. Tevens is het percentage inwoners dat het meedoen aan de samenleving waardeert met een 7 of hoger fors gestegen; van 58% in 2020 naar 76% in 2024. En niet onbelangrijk, het vertrouwen in het gemeentebestuur is toegenomen.

Belangrijke concrete lessen die we hebben geleerd zijn dat laagdrempelige plekken en activiteiten, samen met bewonersinitiatieven, cruciaal zijn voor het vergroten van betrokkenheid en sociale cohesie in de wijk. Hierin vragen gedeeld eigenaarschap en co-creatie om tijd, vertrouwen en professionele betrokkenheid. Continuïteit van initiatieven vergt stabiele, structurele middelen, waarbij waardering van maatschappelijke (bewoners)-initiatieven breder moet zijn dan alleen economische opbrengsten. Een andere waardevolle geleerde les is dat het aanbieden van een aanvullend schoolaanbod zoals de Verlengde Schooldag en de combinatie van onderwijsvernieuwing met aanvullende gezinsondersteuning bijdraagt aan gelijke ontwikkelingskansen.

We concluderen dat de initiatieven een positieve bijdrage hebben geleverd aan de welvaart en leefbaarheid van Groningen-Noord en dat deze regio er in algemene zin op is vooruitgegaan. Hoewel verschillende indicatoren een positieve ontwikkeling laten zien, geldt dit niet voor iedere wijk en is het lastig de continuïteit van deze ontwikkeling in te schatten. Bovendien scoort Groningen-Noord op de meeste indicatoren nog ruim onder gemeentelijk gemiddelde, wat aangeeft dat er nog veel potentieel te benutten is. De complexe aard van de problematiek die ten grondslag ligt aan de verminderde welvaart en leefbaarheid in Groningen-Noord vraagt om een langdurende inzet.

Via het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid continueren we de inzet voor de duurzame verbetering van de situatie in Groningen-Noord. We blijven de structuur voor monitoring en evaluatie verbeteren, om zo te kunnen leren van onze interventies. Doen we de goede dingen en doen we de dingen goed? Ten slotte zijn we trots op de samenwerking met diverse partners en de waardevolle bijdragen van de gemeenschap.

Voorwoord

Met gepaste trots presenteren wij u de eindrapportage van de derde tranche van de Regio Deal Groningen-Noord. Een rapport dat laat zien wat er mogelijk is wanneer Rijk, gemeente, maatschappelijke partners én bewoners samen de schouders zetten onder een gedeelde opgave: het versterken van brede welvaart en leefbaarheid in onze noordelijke wijken.

Waarom deze Regio Deal nodig was? Omdat eerdere inzet via gemeente en maatschappelijke partners waardevol was, maar niet voldoende. De problematiek in Groningen-Noord is complex en hardnekkig. Daarom kozen we ervoor om de aanpak te verbreden, te intensiveren en te versnellen. De Regio Deal bood ons de kans om bestaande programma's te versterken en nieuwe interventies te realiseren, met als doel: een ongedeelde stad waarin iedereen mee kan doen.

En dat heeft resultaat gehad. We zien een significante stijging in de waardering voor de eigen buurt, meer bewoners voelen zich gelukkig en het vertrouwen in het gemeentebestuur is toegenomen. Wijkbedrijven, stratenaanpakken, Verlengde Schooldagen en ontmoetingsplekken zoals de Michi-Noeki maken duidelijk wat er gebeurt als bewoners eigenaarschap nemen en we professionals ruimte geven. Samen hebben we laten zien dat verandering mogelijk is.

Onze dank gaat uit naar het Rijk voor de financiële impuls, en naar alle externe partijen – van woningcorporaties tot welzijnsorganisaties – voor hun betrokkenheid en inzet. Maar bovenal danken we de bewoners van Groningen-Noord. Hun ideeën, energie en doorzettingsvermogen vormen het hart van deze beweging.

Tegelijkertijd zijn we er nog niet. Op veel terreinen is vooruitgang geboekt, maar de kloof met de rest van de gemeente blijft te groot. De cijfers laten zien dat armoede, gezondheidsverschillen en veiligheidsgevoelens nog steeds aandacht vragen. Daarom zetten we de inzet voort via het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Groningen-Noord. Want echte verandering vraagt om een lange adem.

We kijken met vertrouwen vooruit. De fundamenten zijn gelegd, de samenwerking staat, en de beweging is in gang gezet. Samen blijven we bouwen aan een Groningen waarin iedereen zich thuis voelt.

Namens de drie wethouders wijkvernieuwing/Regio Deal Groningen-Noord: wethouder Carine Bloemhoff, wethouder Eelco Eikenaar en wethouder Rik van Niejenhuis

Wethouder Bloemhoff

Wethouder Eikenaar

Wethouder Van Niejenhuis

1. Inleiding

Met trots presenteren we de eindrapportage van de Regio Deal Groningen-Noord, derde tranche. In juli 2020 hebben het Rijk en de Gemeente Groningen in het convenant 1 'Regio Deal Groningen Noord' gezamenlijk de ambities en doelen voor dit gebied vastgelegd. Deze rapportage is gebaseerd op de nieuwste cijfers[1] aan de hand van belangrijke indicatoren en een kwalitatieve evaluatie van de meest aansprekende projecten per actielijn. We schetsen de stappen die we hebben gezet dankzij de gezamenlijke inzet van diverse partners, de ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden en de lessen die we hebben geleerd. Hiermee geven we inzicht in de huidige status ten opzichte van het overkoepelende doel van de Regio Deal Groningen-Noord: binnen 10 jaar (2020-2030) de brede welvaart en algemene leefbaarheid in Groningen-Noord dichter bij het gemeentelijk gemiddelde[2] brengen.

1.1. Aanleiding aanvraag

Het gaat overwegend goed met de gemeente Groningen. Groningen is een aantrekkelijke stad, waar mensen prettig, gezond en veilig wonen, werken, recreëren en verblijven. Helaas is dit niet voor iedereen vanzelfsprekend. Hoewel de cijfers tot 2020 laten zien dat de stad het onder de gunstige economische omstandigheden van de jaren daarvoor goed heeft gedaan, werd ook duidelijk dat niet alle wijken hier evenveel van hebben geprofiteerd. Tussen de wijken met relatief veel draagkracht en de meer kwetsbare wijken in Groningen bleef er een kloof bestaan, en bovendien werd deze kloof zelfs groter. Een belangrijk deel van de meer kwetsbare gebieden ligt aan de noordkant van de stad: acht buurten en wijken met in totaal circa 60.000 inwoners. Om te voorkomen dat Vinkhuizen, Paddepoel, Selwerd, Tuinwijk, Indische buurt, De Hoogte, Professorenbuurt en de Oosterparkwijk verder wegzakten was een grotere inzet op een integrale aanpak hard nodig. Met de Regio Deal Groningen-Noord hebben de Rijksoverheid en de gemeente Groningen ieder een impuls van 15 miljoen euro gegeven voor een samenhangend programma, gericht op de langjarige ontwikkeling in deze buurten en wijken.

1.2. Analyse bij aanvang

Groningen-Noord omvat verschillende typen stadswijken, waar zich vergelijkbare problematiek voordoet op de thema's: armoede, gezondheid, opleiding, werkloosheid, veiligheid, ondermijning, zelfredzaamheid en woonkwaliteit. Dit is terug te zien in de Basismonitor van de gemeente Groningen[3]. De achterstand uit zich in een lage score voor algemene leefbaarheid en veiligheid. Van de bewoners voelt 30% zich wel eens onveilig in de buurt (tegenover 22% gemeentelijk), 27% van de leerlingen basisonderwijs heeft een verhoogd risico op leerachterstand (tegenover 12% gemeentelijk) en het percentage inwoners dat niet rond kan komen bedraagt 13% (10% gemeentelijk). Uit analyses blijkt dat er in Groningen-Noord meer ondermijning plaatsvindt. Bewoners van Groningen-Noord leven daarnaast zelfs gemiddeld 7 jaar korter, en leven 19 jaar langer in ongezondheid dan gemiddeld. En in sommige wijken groeit bijna 40% van de kinderen op in armoede. Daarnaast blijkt uit de Basismonitor nadrukkelijk dat vooral op de thema's rondkomen, opgroeien, gezondheid, meedoen, samenleven en veiligheid Groningen-Noord achterblijft bij het gemeentelijk gemiddelde. Deze thema's vormen de basis voor de gekozen aanpak: vier actielijnen met geformuleerde doelstellingen en interventies.

1.3. Doel en reikwijdte

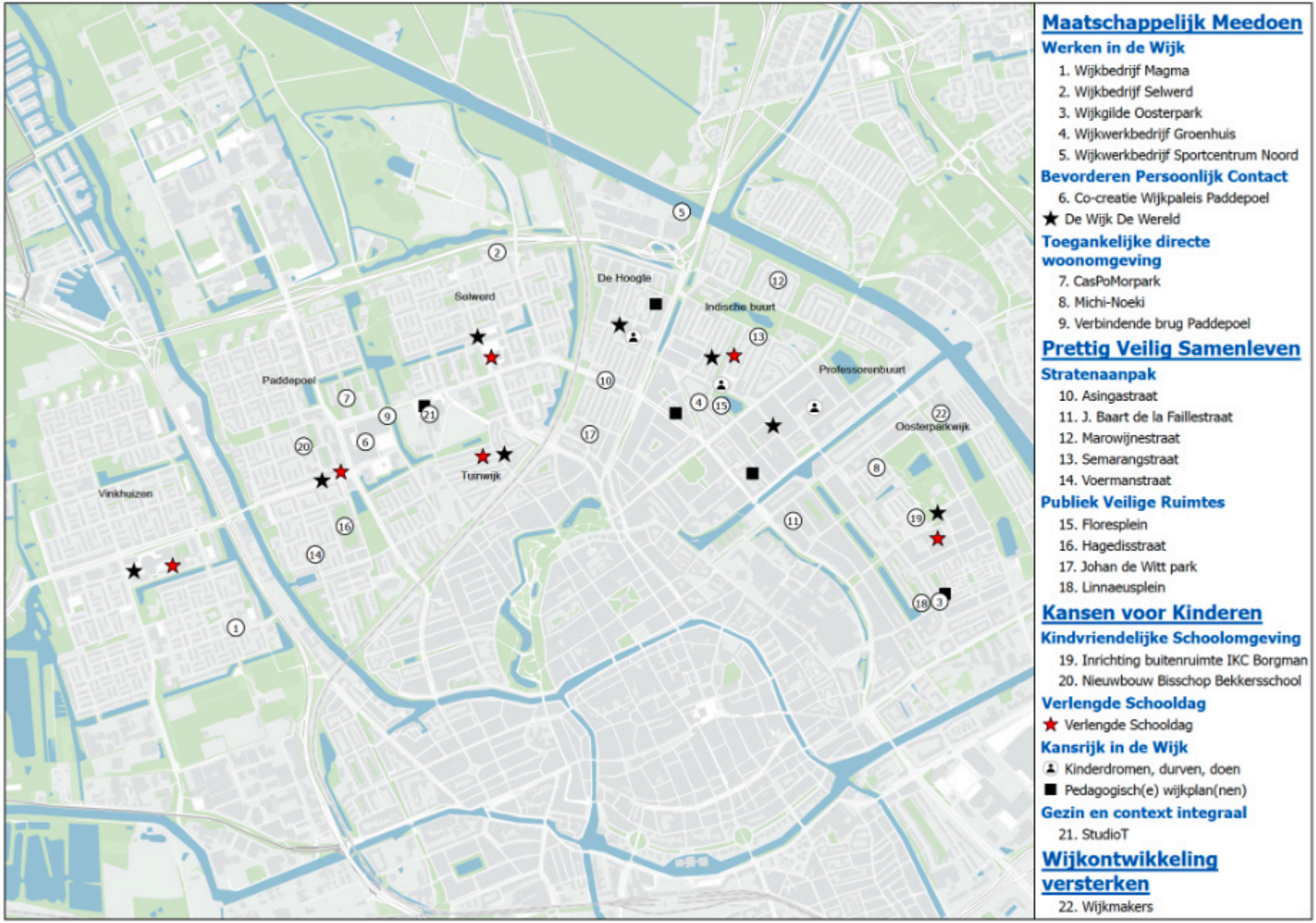
Met de Regio Deal Groningen-Noord wilden het Rijk en de gemeente de brede welvaart en algemene leefbaarheid in Groningen-Noord in een periode van 10 jaar dichter bij het gemeentelijk gemiddelde brengen. Hoewel dit voor de verschillende wijken, buurten en soms ook straten een net iets andere aanpak vraagt, is dit een gebiedsoverstijgende opgave. De Regio Deal Groningen-Noord bestond uit een impuls van 30 miljoen euro, verdeeld over 2021 en 2022, met een uitlooptijd tot en met 1 oktober 2024.

[1] Deze eindrapportage verschijnt verlaat omdat we ervoor hebben gekozen de meest recente gegevens van de enquête over leefbaarheid en veiligheid mee te nemen. De resultaten van deze enquête (oktober 2024) werden in 2025 gepresenteerd, waarna analyse is gestart.

[2] Dit doel is oorspronkelijk geformuleerd in vergelijking met het stedelijk gemiddelde, dat destijds samenviel met het gemeentelijk gemiddelde. Inmiddels zijn ook Haren en Ten Boer toegevoegd aan de gemeente Groningen, waardoor we nu spreken over het gemeentelijk gemiddelde.

[3] Zie https://basismonitor-groningen.nl/

1.4. Projectenkaart Regio Deal Groningen-Noord I (3e tranche)

Maatschappelijk Meedoen

Werken in de Wijk

1. Wijkbedrijf Magma
2. Wijkbedrijf Selwerd
3. Wijkgilde Oosterpark
4. Wijkwerkbedrijf Groenhuis
5. Wijkwerkbedrijf Sportcentrum Noord

Bevorderen Persoonlijk Contact

6. Co-creatie Wijkpaleis Paddepoel
- ★ De Wijk De Wereld

Toegankelijke directe woonomgeving

7. CasPoMorpark
8. Michi-Noeki
9. Verbindende brug Paddepoel

Prettig Veilig Samenleven

Stratenaanpak

10. Asingastraat
11. J. Baart de la Faillestraat
12. Marowijnestraat
13. Semarangstraat
14. Voermanstraat

Publiek Veilige Ruimtes

15. Floresplein
16. Hagedisstraat
17. Johan de Witt park
18. Linnaeusplein

Kansen voor Kinderen

Kindvriendelijke Schoolomgeving

19. Inrichting buitenruimte IKC Borgman
20. Nieuwbouw Bisschop Bekkersschool

Verlengde Schooldag

- ★ Verlengde Schooldag

Kansrijk in de Wijk

- Kinderdromen, durven, doen
- ■ Pedagogisch(e) wijkplan(nen)

Gezin en context integraal

21. StudioT

Wijkontwikkeling versterken

22. Wijkmakers

1.5. Groningse Wijkvernieuwing

Om het wiel niet opnieuw uit te vinden, is gekozen om met de impuls van de Regio Deal de aanpak van de Groningse Wijkvernieuwing te verstevigen en te verbreden. De Groningse Wijkvernieuwing is gericht op een duurzame wijkontwikkeling in brede zin: een integrale benadering waarin alle thema's die voor de langjarige wijkontwikkeling van belang zijn samenkomen. Op die manier richten we ons samen met onze partners en bewoners op een ongedeelde en inclusieve stad, waarin burgers een actieve rol spelen in de ontwikkeling van hun wijken. Vóór 2020 waren Selwerd, Indische buurt en De Hoogte al wijkvernieuwingswijken. We zagen in de monitoring en de zich daarin aftekenende trends dat deze wijken opnieuw dreigden af te glijden. De tot dan toe uitgevoerde interventies waren onvoldoende om het (verder) wegzakken te voorkomen. De impuls van de Regio Deal Groningen-Noord was nodig om de aanpak te versnellen en uit te breiden naar aangrenzende wijken met vergelijkbare problematiek. Met de impuls konden Vinkhuizen, Paddepoel, Tuinwijk, Professorenbuurt en de Oosterparkwijk worden toegevoegd aan de wijkvernieuwingsaanpak. Zo konden er ook in deze wijken interventies ingezet worden ter bevordering van de algemene leefbaarheid en brede welvaart.

1.6. Uitvoeringsprogramma Regio Deal Groningen-Noord

In het Uitvoeringsprogramma Regio Deal Groningen-Noord is beschreven hoe we de impuls vanuit de Regio Deal Groningen-Noord wilden inzetten. Er zijn vier actielijnen geformuleerd, waarvan drie inhoudelijk en één organisatorisch, gericht op ontwikkeling. De vier actielijnen en hun bijbehorende overkoepelende doelen staan in de tabel.

Bij deze lijnen zijn specifieke interventies en SMART doelen geformuleerd die gezamenlijk iets zeggen over het overkoepelende doel van de Regio Deal om in 10 jaar (in 2030) de brede welvaart en algemene leefbaarheid in Groningen-Noord dichter bij het gemeentelijk gemiddelde te brengen. Als referentiejaar geldt 2020. We hebben het jaar 2030 gekozen en niet de periode van de Regio Deal zelf (t/m 1 oktober 2024) omdat de effecten van onze inzet naar verwachting pas op langere termijn zichtbaar worden. De projecten en acties binnen de interventies zijn gericht op een langjarige ontwikkeling van Groningen-Noord. De effecten van deze investering worden daarom ook op een langjarige manier gemonitord en geëvalueerd. Een compleet overzicht van deze doelstellingen met bijbehorende scores staat in Bijlage I.

Actielijn	Overkoepelend doel
1. Maatschappelijk Meedoen	Stimuleren van maatschappelijke activiteit en arbeidsparticipatie. Het bevorderen van talentontwikkeling, inkomen en het tegengaan van marginalisatie en eenzaamheid. Een woonomgeving die uitnodigt tot ontmoeting.
2. Prettig Veilig Samenleven	Intensief werken aan sociale cohesie en vitale gemeenschappen, het tegengaan van ondermijning, zorgen voor voldoende en goede woningen en een aantrekkelijke en veilige leefomgeving.
3. Kansen voor Kinderen	Combineren van beter onderwijs en onderwijshuisvesting, gezond en veilig opgroeien, sport en bewegen en talentontwikkeling.
4. Wijkontwikkeling versterken	Het opzetten van een Groningse wijkacademie.

1.7. Leeswijzer

In deze rapportage gaan we allereerst in op de organisatie van Wijkvernieuwing, het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Groningen-Noord (NPLV Groningen-Noord) en de daaraan gelieerde Maatschappelijke Coalitie (hoofdstuk 2). Vervolgens lichten we de structuur van monitoring en evaluatie van wijkvernieuwing toe die we hebben ontwikkeld voor de monitoring van de langetermijnontwikkeling (hoofdstuk 3). Daarna presenteren we in het hoofdstuk ‘Resultaten actielijnen’ de uitkomsten van de kwalitatieve evaluatie van uitgevoerde projecten, benoemen we geleerde lessen en geven we de resultaten van de monitoring weer (hoofdstuk 4). Tot slot gaan we in op de bestede gelden in het hoofdstuk Financiën (hoofdstuk 5) en sluiten af met een Conclusie (hoofdstuk 6).

2. Organisatie Wijkvernieuwing NPLV en Maatschappelijke Coalitie

In het Uitvoeringsprogramma Regio Deal Groningen-Noord is beschreven dat de impuls vanuit de Regio Deal Groningen-Noord ingezet wordt om de Groningse wijkaanpak te verbreden, te intensiveren en te versnellen. In dit hoofdstuk beschrijven we de organisatie van wijkvernieuwing, de start van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) en de Maatschappelijke Coalitie. Drie afzonderlijke organisatorische eenheden die nauw samenhangen.

2.1. Oprichting Programmabureau Wijkvernieuwing en Wijkontwikkeling

In het Uitvoeringsprogramma Regio Deal Groningen-Noord benoemden we dat de gemeentelijke werkzaamheden voor de Regio Deal en wijkvernieuwing ondergebracht zouden worden in het nieuwe Programmabureau Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken. In 2021 is hiertoe het Programmabureau Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing (PWW) opgericht. Waar Wijkontwikkeling zich richt op het reguliere onderhoud en leefbaarheid van de Groningse wijken, is Wijkvernieuwing de extra investering in wijken waarin stapeling van problematiek zich voordoet en de scores voor algemene leefbaarheid en veiligheid achterblijven. De wijkvernieuwingsaanpak omvat fysieke, sociale en veiligheidsinterventies, met een focus op het verbeteren van wonen en de woonomgeving, inclusief verduurzaming. Naast de eerdergenoemde wijken in Groningen-Noord zijn er nog drie wijkvernieuwingswijken in Groningen, namelijk Beijum, Lewenborg en De Wijert met wijkspecifieke uitvoeringsprogramma's. De ambtelijke werkzaamheden daarvan worden door het PWW verzorgd.

2.2. NPLV en Maatschappelijke Coalitie

In 2022 is het Rijksprogramma Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) Groningen-Noord gestart, waarin gedurende 15-20 jaar gewerkt wordt aan de verbetering van de leefbaarheid en veiligheid. In Nederland zijn er in totaal 20 gebieden die binnen dit programma vallen. Het NPLV Groningen-Noord richt zich op hetzelfde gebied als het Uitvoeringsprogramma Regio Deal Groningen-Noord. Als onderdeel van het NPLV en vanuit de behoefte om op bestuurlijk niveau de betrokkenheid van maatschappelijke organisaties te versterken, is in 2023 de Maatschappelijke Coalitie opgericht. In deze publiek-private coalitie committeren bestuurders van dertien organisaties, waaronder gemeente Groningen, politie, woningcorporaties, welzijnsorganisaties, onderwijsinstellingen, kinderopvang en een vertegenwoordiging van bewoners zich aan de uitvoering van een gezamenlijk gevormd NPLV-Uitvoeringsprogramma voor de noordelijke wijken, voor de komende 15-20 jaar. De coördinatie van dit programma lag aanvankelijk bij het Programmabureau Wijontwikkeling en Wijkvernieuwing (PWW). In 2024 is er een onafhankelijk programmadirecteur aangesteld voor NPLV Groningen-Noord. Het is vanzelfsprekend dat dit programma nauwe samenwerking heeft met de gemeente Groningen en in het bijzonder met PWW. De basis voor het langjarige programma is het NPLV-Uitvoeringsprogramma Groningen-Noord, dat in samenhang met de Uitvoeringsprogramma's van de al bestaande wijkvernieuwingswijken[4] in regio Groningen-Noord en het Uitvoeringsprogramma van de Regio Deal Groningen-Noord is opgesteld. Het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid is een langlopend programma met vooralsnog tijdelijke financiële middelen, zowel voor de organisatie als voor de uitvoering.

De partijen in de Maatschappelijke Coalitie hebben in de looptijd van de Regio Deal Groningen-Noord gewerkt aan een nauwere samenwerking ten aanzien van de opgaven. Omdat het doelgebied en de opgaven van het Uitvoeringsprogramma Regio Deal Groningen-Noord en het Uitvoeringsprogramma NPLV de-

[4] https://gemeente.groningen.nl/groninger-wijkvernieuwing

zelfde zijn, is de impuls van de Regio Deal Groningen-Noord ten behoeve van beide uitvoeringsprogramma's ingezet en draagt deze dus ook bij aan het behalen van de doelen binnen het NPLV.

3. Monitoring- en evaluatiestructuur Groningen-Noord

Om de ontwikkelingen in de noordelijke wijken te volgen en te leren van de interventies die worden ingezet, wordt gewerkt aan een langjarige monitorings- en evaluatiestructuur. Deze structuur is tijdens de looptijd van de Regio Deal Groningen-Noord ontwikkeld vanuit de werkgroep monitoring NPLV Groningen-Noord en vormt de basis voor het goede gesprek over wat wel en niet werkt. Daarbij starten we niet op nul. Bij professionals en bewoners is al veel kennis over de wijken beschikbaar, en er is een rijke bron aan informatie om de voortgang op wijkniveau te monitoren. Grip krijgen op het effect van wat we doen in de wijken vraagt echter om een scherpere samenhang tussen de ambities en de interventies.

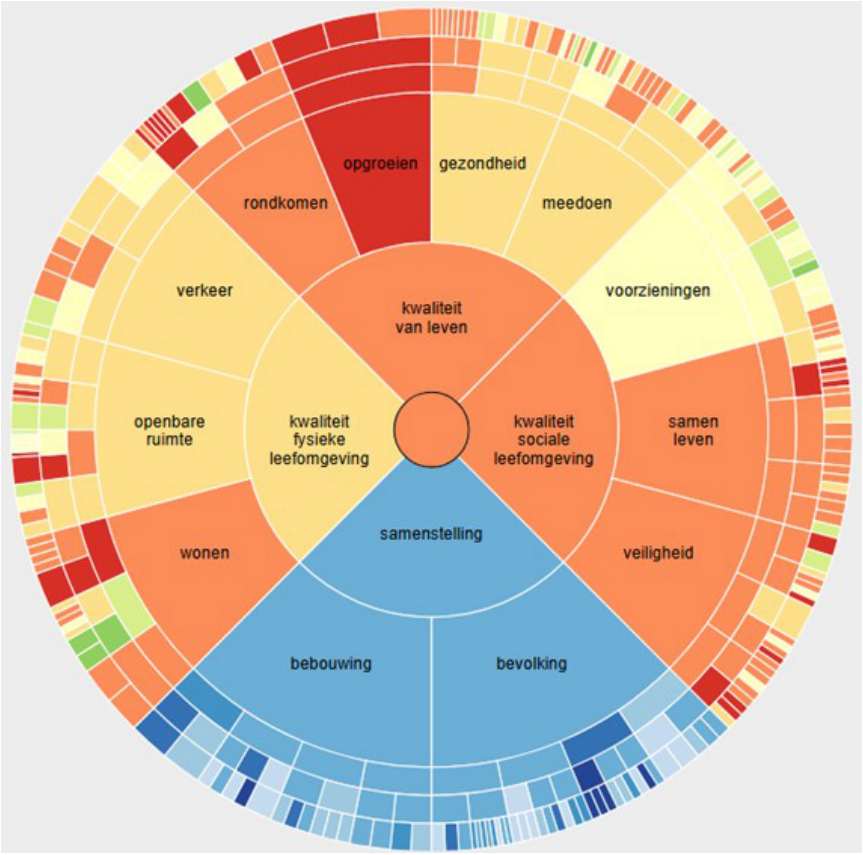
In dit hoofdstuk gaan we achtereenvolgens in op:

- Effectmonitoring (3.1)
- Interventiemonitoring (3.2)
- Procesmonitoring (3.3)
- Onderzoeksagenda (3.4)

3.1. Effectmonitoring

Het in beeld brengen van de ontwikkelingen in de noordelijke wijken helpt om de ambities te bepalen en de inzet te richten. De spreekwoordelijke 'thermometer' waarmee we tweejaarlijks de stand van zaken op wijkniveau in kaart brengen, is de Basismonitor.[5] De Basismonitor is een interactieve monitor waarin per wijk de stand van zaken en de ontwikkeling op circa 200 objectieve en subjectieve indicatoren wordt weergegeven in een wijkkompas (zie figuur 1).

Stoplichtkleuren geven aan hoe de onderdelen zich verhouden tot het gemeentelijk gemiddelde en voor de bevolkings- en bebouwingskenmerken varieert de intensiteit van de blauwe kleurtint. Hoewel in sommige wijken vooruitgang zichtbaar is, blijkt het tot dusver lastig om die veranderingen direct toe te schrijven aan onze inzet. Aan de andere kant hebben naar verwachting bredere maatschappelijke invloeden, zoals de coronapandemie, de energiecrisis en inflatie, een ondermijnende werking, die moeilijk te isoleren valt.

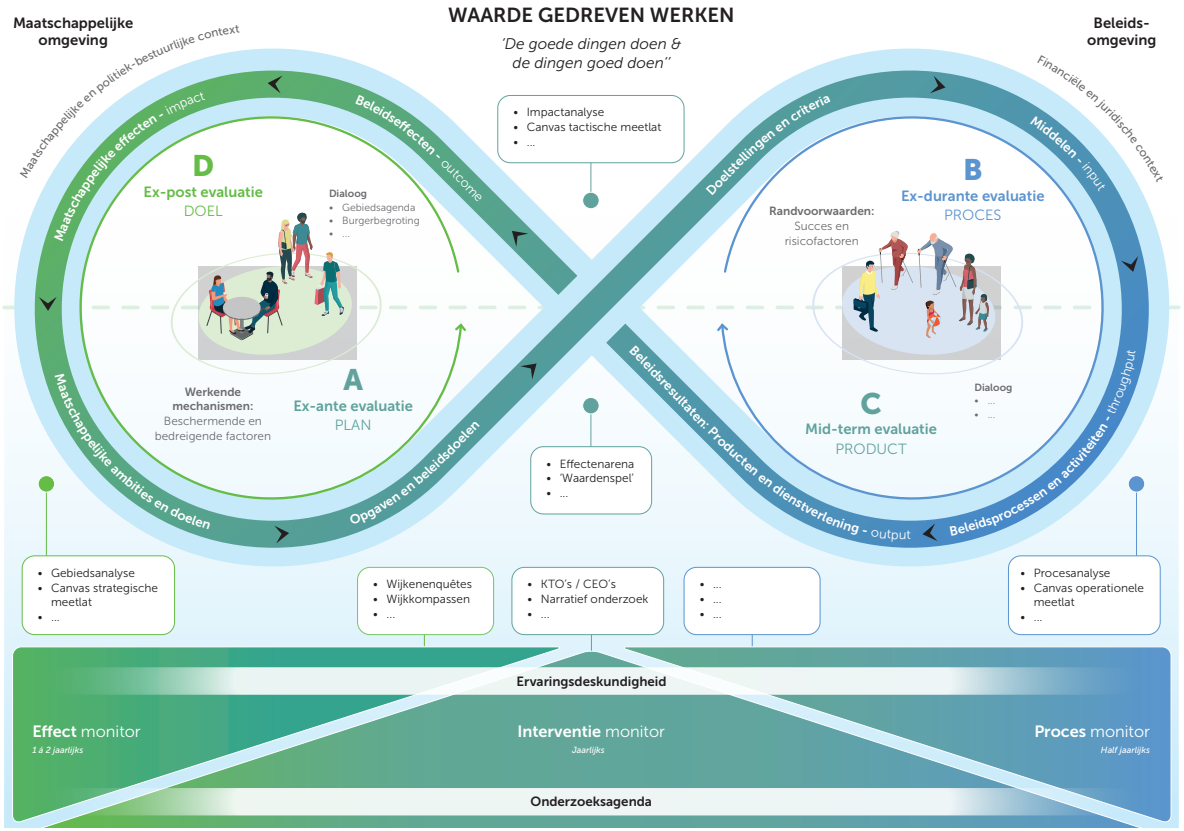
Figuur 1 - Wijkkompas

[5] Zie https://basismonitor-groningen.nl/

De actielijnen van de Regio Deal Groningen-Noord dekken gezamenlijk de opgave in de noordelijke wijken af. Per actielijn zijn meetbare doelstellingen geformuleerd (zie Inleiding). Verderop in dit rapport wordt per actielijn aandacht besteed aan de voortgang op deze doelen. De streefwaarden zijn daarbij opgesteld op basis van het gemeentelijke beeld in het startjaar van de Regio Deal Groningen-Noord. In de grafieken in deze rapportage zijn deze ambitieniveaus ingetekend. Omdat omstandigheden in de bredere nationale en mondiale context van invloed zijn op de stand en ontwikkelingen in de gemeente als geheel, blijkt een statisch ambitieniveau op basis van een vast referentiejaar niet altijd een duurzaam ijkpunt. Zo is het effect van de coronapandemie en de energiecrisis vaak terug te zien in de vorm van een trendbreuk op verschillende indicatoren. Om in de beoordeling van vooruitgang in Groningen-Noord rekening te houden met maatschappelijke dynamieken waaraan de gemeente als geheel onderhevig is, worden naast ambitieniveaus ook bandbreedtes ingetekend op basis van een spreidingsmaat. Het algemene doel om de noordelijke wijken op verschillende thema's binnen een acceptabele bandbreedte van het gemeentelijke gemiddelde te brengen sluit aan bij de ambitie van radicale gelijkwaardigheid.

3.2. Interventiemonitoring

Hoewel de wijkmonitor als basis voor het goede gesprek helpt bij het bepalen van de inzet (input), blijft de relatie met de beoogde effecten (outcome) dus veelal ongrijpbaar. De lemniscaat in figuur 2 schetst op hoofdlijnen het proces dat we voor ogen hebben om daar verandering in te brengen. Zo kunnen we beter beoordelen of we de dingen goed doen – en de goede dingen doen. De lemniscaat bestaat uit drie onderdelen: een effectmonitor (links), een interventiemonitor (midden), en een procesmonitor (rechts). Het linkerdeel betreft de effectmonitor, waarin we de maatschappelijke stand van zaken meten om de ambities en zogeheten 'er-doelen' (meer, minder, etc.) te bepalen, maar ook om een indruk te krijgen van de ontwikkelingen in de wijken, om waar nodig de strategische koers bij te stellen.

Figuur 2 - Lemniscaat

De beoogde verandering in de noordelijke wijken begint bij beleid dat aansluit bij de opgave en de bewoners, uitgewerkt in een beleidstheorie met heldere en doordachte SMART doelstellingen. Voor het meetbaar maken van de voortgang binnen de interventiepakketten bouwen we aan een instrumentarium van verschillende monitoringstools. Ondersteunend daaraan worden formats ontwikkeld om monitoring stevig te verankeren in de projectmatige werkwijze. Deze formats dienen als handvat voor projectleiders om de situatie vooraf (ex ante) in kaart te brengen en een onderbouwde schatting te maken van de verwachte resultaten. Dit is essentieel om achteraf (ex post) een goede vergelijking te kunnen maken en het resultaat te beoordelen.[6]

3.3. Procesmonitoring

Gedurende de looptijd van het proces is het tussentijds (ex durante) monitoren van de resultaten noodzakelijk. Het gaat hierbij om managementinformatie waarmee op korte termijn kan worden bijgestuurd. Zo hebben we bijvoorbeeld een dashboard ontwikkeld voor 'real-time' financiële informatievoorziening. Andere resultaten met een wat meer technisch karakter gaan bijvoorbeeld over planfasering of liggen op het vlak van communicatie, zoals het bereik van een project. Dit zijn randvoorwaarden voor het slagen van de interventies (throughput).

[6] Bijvoorbeeld: https://monitoringtoolkit.nl/stappen/transformatiecanvas/

Om de lemniscaat rond te maken en een eerste stap te zetten richting het koppelen van de inzet (input) aan de ambities (outcome) hebben we voor deze eindverantwoording van de Regio Deal een beleidsevaluatie uitgevoerd op resultaatniveau (output), aan de hand van speciaal daarvoor ontwikkelde formats. Het betreft een uitvraag op projectniveau van de voortgang, resultaten, doelrealisatie, inzichten, samenwerking, en het vervolg, om vervolgens de geleerde lessen te kunnen destilleren die in dit rapport zijn opgenomen.

3.4. Onderzoeksagenda

Hoewel deze beleidsevaluatie waardevolle inzichten oplevert, zijn er nog meer stappen te zetten, zodat we nog beter leren van wat we doen en begrijpen wat werkt en wat niet werkt. Dat doen we niet alleen. Samen met betrokken partners werken we aan een rijkere manier van verantwoorden, waarbij het betrekken van ervaringskennis van bewoners, het combineren van verschillende perspectieven, en het bundelen van bestaande informatiebronnen van maatschappelijke partijen belangrijke onderdelen zijn.
Daarnaast zoeken we actief de samenwerking op met lokale kennisinstellingen, zoals de Hanzehogeschool en de Rijksuniversiteit Groningen, waarmee we vanuit een gedeeld belang de handen ineenslaan. Overlappende onderzoeksagenda's hebben in het verleden al geleid tot mooie onderzoeksprojecten, zoals bijvoorbeeld de inzet van studenten om informatie op te halen bij bewoners van Groningen-Noord. De bouwblokken voor verbetering in de manier van monitoren en evalueren worden uitgebreider omschreven in het projectplan 'Samen leren, begrijpen en ontwikkelen'[7].

[7] Projectplan 'Samen Leren, begrijpen en ontwikkelen' is op te vragen bij de gemeente Groningen.

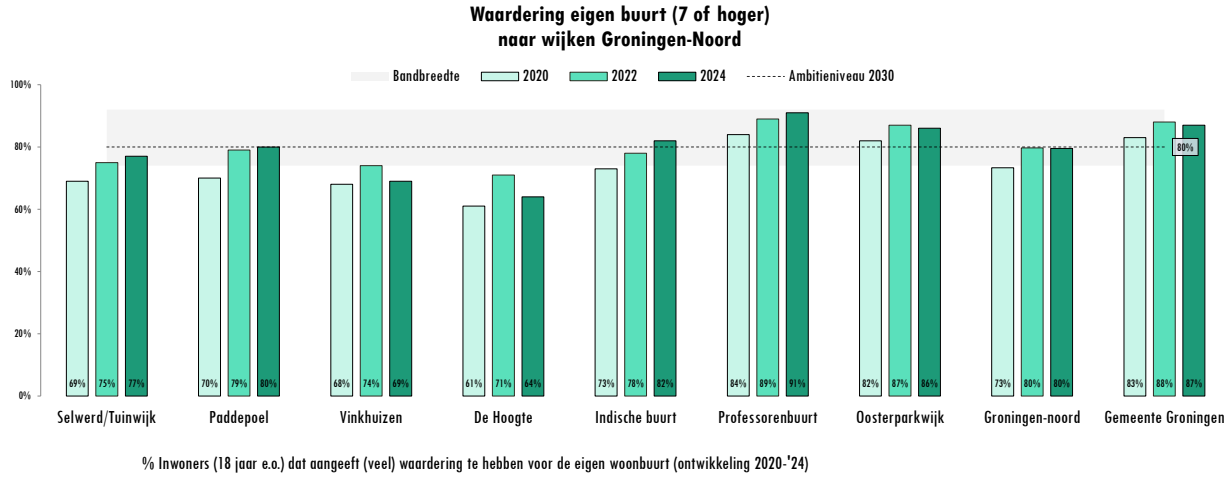
4. Resultaten actielijnen

Onder de actielijnen van de Regio Deal Groningen-Noord zijn verschillende interventies en projecten uitgevoerd, ter verbetering van de leefbaarheid en brede welvaart in de noordelijke wijken. In dit hoofdstuk bespreken we per actielijn de resultaten van de kwalitatieve analyse en de geleerde lessen. Ook de waargenomen ontwikkelingen ten aanzien van de kernindicatoren, die veel zeggen over de voortgang van de verschillende thema's, worden per actielijn uiteengezet.

Voor de actielijnen van de Regio Deal Groningen-Noord worden verschillende kernindicatoren gevolgd die veelzeggend zijn voor de voortgang op ambitieniveau. Een kort samenvattend beeld van de belangrijkste trends en ontwikkelingen wordt hier besproken.

Aan het begin van de periode 2020–2024 hadden we te maken met uitzonderlijke maatschappelijke omstandigheden en extra uitdagingen voor de interne processen, zoals digitaal werken en beperkt contact met bewoners tijdens de coronapandemie. Ook de latere energiecrisis en inflatie hadden een ondermijnend effect op de inzet en resultaten in Groningen-Noord. Toch zijn de noordelijke wijken er over het algemeen op vooruitgegaan.

Zo is de waardering voor de eigen buurt de laatste jaren significant gestegen (zie figuur 3), evenals het aandeel bewoners dat zich gelukkig voelt en het eigen leven als positief beoordeelt. Ook zijn meer bewoners van mening dat de eigen buurt er de afgelopen tijd op vooruit is gegaan. Met name in Selwerd/Tuinwijk en de Indische buurt vallen deze positieve trends op. De wijken Vinkhuizen en De Hoogte blijven verder verwijderd van de gestelde ambitieniveaus.

Figuur 3 - Waardering eigen buurt (7 of hoger)
Bron: Wijkenquête Leefbaarheid

4.1. Actielijn 1: Maatschappelijk Meedoen

Binnen deze actielijn zijn in de periode 2020–2024 in totaal 31 wijkgerichte initiatieven ontstaan of verder ontwikkeld. De actielijn Maatschappelijk Meedoen is gericht op het stimuleren van maatschappelijke activiteit, arbeidsparticipatie en talentontwikkeling, en het tegengaan van marginalisatie en eenzaamheid. Het doel is een woonomgeving te creëren die uitnodigt tot ontmoeting en waarin niemand aan de kant staat. De projecten zijn te vinden op de projectenkaart op pagina 4.

Achtereenvolgens gaan we in deze paragraaf in op:

- Interventie Werken in de Wijk (4.1.1.)
- Interventie Bevorderen Persoonlijk Contact (4.1.2.)
- Interventie Toegankelijke Directe Woonomgeving (4.1.3.)
- In cijfers: Groningen-Noord haakt aan (4.1.4.)

4.1.1. Interventie Werken in de Wijk

In de afgelopen jaren is geïnvesteerd in de ontwikkeling en versterking van de Groningse wijkbedrijven: collectieve voorzieningen waaraan bewoners op een laagdrempelige manier kunnen deelnemen. Wijkbedrijven weten een grote groep bewoners te bereiken, waarvan het merendeel niet in beeld is bij de gemeente Groningen. Ze brengen bewoners in contact met werkgevers, zorgverleners en coaches en dragen bovendien bij aan een groeiend vertrouwen in de overheid. Hoewel de aard, omvang en de doelgroep van de wijkbedrijven divers zijn, is het hun eigenheid die ze met elkaar verbindt.

Als werkplek voor vrijwilligers en mensen met een participatie- of basisbaan, maar ook als ontmoetingsplek voor zeer uiteenlopende doelgroepen zijn de wijkbedrijven bij uitstek plekken waar iedereen meedoet en mensen weer onderdeel worden van de maatschappij. De Groningse wijkbedrijven illustreren gezamenlijk hoe laagdrempelige, buurt-gebonden plekken kunnen bijdragen aan het versterken van maatschappelijke participatie, werkgelegenheid en sociale cohesie. De wijkbedrijven zijn diepgeworteld in de wijk en door in te spelen op de lokale behoeften heeft ieder wijkbedrijf zijn eigen kleur. Op die manier wordt door ieder wijkbedrijf op geheel eigen wijze invulling gegeven aan de ambitie om alle inwoners in staat te stellen om volwaardig mee te doen aan de maatschappij. Gezamenlijk laten zij de potentie zien van initiatieven van, voor en door de wijk.

De wijkbedrijven functioneren als laag-drempelige ontmoetingsplekken waar mensen vrijblijvend terecht kunnen voor toegankelijk werk, sociale activiteiten, ondersteuning of

Foto: Wendy Bruins

gewoon een praatje. Via informele netwerken, herkenbare gezichten en praktische activiteiten worden bewoners op een natuurlijke manier geactiveerd. Of het nu gaat om sport, tuinieren, een klusproject of werk in de kringloopwinkel: meedoen staat centraal. Voor velen is dit een eerste stap uit het isolement, richting nieuwe sociale contacten en in veel gevallen richting werk of opleiding.

De resultaten zijn tastbaar. Honderden bewoners zijn via deze initiatieven bereikt, geactiveerd of structureel betrokken geraakt. Het werkgerichte karakter van de wijkbedrijven leidt niet alleen tot economische opbrengsten in de vorm van (vrijwilligers)werk of een basis- of participatiebaan, maar draagt ook bij aan het herstel van vertrouwen, eigenwaarde en perspectief. In Magma zijn 26 buurtinitiatieven/ maatschappelijke organisaties gevestigd, in het Groenhuis zijn zo'n 60 mensen actief, bij Sportcentrum Noord komen wekelijks gemiddeld 100 bewoners een of meerdere keren sporten en ontmoeten – waarvan 60% met een smalle beurs – en bij Wijkbedrijf Selwerd hebben meer dan 100 bewoners een vrijwilligerscontract en stroomden 21 mensen door naar werk of opleiding.

Wijkbedrijven bieden mensen een plek waar ze onderdeel zijn van een gemeenschap, betekenisvol kunnen bijdragen aan hun eigen wijk en zichzelf kunnen ontwikkelen. De maatschappelijke waarde van deze plekken reikt verder dan individuele baten. Ze versterken de sociale infrastructuur van wijken. Ze zorgen voor meer cohesie en een groter gevoel van veiligheid onder bewoners. Door hun laagdrempelige toegankelijkheid vormen ze een brug tussen mensen en hulp of ondersteuning; in meerdere gevallen is het wijkbedrijf de plek waar mensen voor het eerst hun hulpvraag uitspreken. Tegelijkertijd komen de initiatieven binnen de wijkbedrijven grotendeels tot stand met tijdelijke middelen en zijn er gedeelde zorgen over de langere termijn, bij gebrek aan structurele borging. Daarbij blijkt uit de praktijk dat de spilfunctie van professionele projectleiding vooralsnog essentieel is voor de continuïteit van wijkbedrijven.

Geleerde lessen

- Laagdrempelige, herkenbare plekken in de wijk activeren bewoners op een natuurlijke manier en vergroten participatie.
- Goede samenwerking met maatschappelijke partners is belangrijk voor doorstroom naar werk en bredere ondersteuning.
- De impact van wijkbedrijven is breed en maatschappelijk, en vraagt om waardering die verder gaat dan alleen economische opbrengsten.
- Tijdelijke middelen zijn onvoldoende om de continuïteit van maatschappelijke initiatieven te waarborgen.
- Vrijwilligers zijn het hart, maar professionele begeleiding is het fundament voor duurzame werking.

4.1.2. Interventie Bevorderen Persoonlijk Contact

Voor het bevorderen van persoonlijk contact speelt De Wijk De Wereld een bijzondere rol. In dit cultuurproject werken professionele theatermakers samen met wijkbewoners intensief toe naar een reeks voorstellingen in de Stadsschouwburg. In de voorstellingen laten bewoners het publiek ervaren wat hun wijk hun thuis maakt. In recente edities was de schouwburg het huis van de Oosterparkwijk, Beijum en De Wijert, en dit jaar was de schouwburg het huis van Selwerd, Paddepoel en Vinkhuizen. De kracht van het project ligt in het diepgaande contact met bewoners. Door op zoek te gaan naar onbekende gezichten (dus niet de 'usual suspects') lukt het om nieuwe verhalen en verborgen talenten zichtbaar te maken. Via laagdrempelige activiteiten zoals kookavonden, culturele bingo's en workshops verbindt De Wijk De Wereld bewoners onderling en met cultuur. De werkwijze is praktisch en activerend. Bewoners nemen deel aan het creëren van voorstellingen, waarbij het de makers

tegelijkertijd lukt om de soms onzichtbare sociale structuren en verborgen zorgvragen in de wijken bloot te leggen.

Een belangrijke uitdaging is echter het structureel borgen van de organisatie. Activering en betrokkenheid zijn niet vanzelfsprekend en vragen voortdurende aandacht. Wanneer structurele ondersteuning ontbreekt, verdwijnen initiatieven of haken bewoners af. Een heldere les is dat actieve aanjagers en blijvende begeleiding essentieel zijn om duurzaam resultaat te bereiken. Daarnaast is er ruimte voor verbetering in de samenwerking met formele organisaties, zoals WIJ-teams en de gemeente Groningen. Meer onderlinge afstemming vanuit een gezamenlijke visie kan ervoor zorgen dat bewoners gemakkelijker bereikt en ondersteund worden. Kortom: De Wijk De Wereld laat zien hoe cultuurprojecten succesvol bewoners kunnen activeren en verbinden. Tegelijkertijd benadrukt het project dat blijvend succes alleen mogelijk is met structurele inzet en goede samenwerking.

Foto: Reyer Boxem

Geleerde lessen

- Laagdrempelige culturele activiteiten zijn een krachtig middel om bewoners te verbinden.
- Actieve aanjagers en blijvende begeleiding zijn onmisbaar voor duurzaam resultaat en om het afhaken van bewoners te voorkomen.

Foto: Chico Bolt

4.1.3. Interventie Toegankelijke Directe Woonomgeving

Een aantal projecten in de directe leefomgeving van Groningers laat zien hoe uiteenlopende ruimtelijke ingrepen een positieve impact kunnen hebben op het dagelijks leven in de wijken. Van het realiseren van de Michi-Noeki-ontmoetingsplek in de Oosterparkwijk, tot het CasPoMorpark en een voetgangersbrug voor een betere verbinding met het winkelcentrum in Paddepoel. Gezamenlijk onderstrepen deze projecten het belang van samenwerking met bewoners om tot prachtige resultaten te komen.

Een krachtig verbindend thema van deze projecten is het eigenaarschap en de actieve rol van bewoners. Bij de loopbrug in Paddepoel namen bewoners zelf het initiatief om een nieuwe ruimtelijke verbinding aan te leggen, waarmee niet alleen de bereikbaarheid van het winkelcentrum werd verbeterd, maar ook de figuurlijke brug tussen bewoners en gemeente. Deze dynamiek zien we ook terug bij het CasPoMorpark. Hier initieerden bewoners de transformatie van een parkeerplaats naar een levendig en groen buurtpark. Bewoners vervulden in dit proces niet alleen een adviserende rol, maar participeerden ook in de uitvoering bij de aanleg van het park.
Een belangrijk resultaat van beide projecten in Paddepoel is allereerst een omgeving die meer uitnodigt tot gezond gedrag: enerzijds door een verbeterde wandelverbinding naar de

belangrijkste winkelvoorziening in de wijk, anderzijds door het realiseren van een aantrekkelijk en groen park met nieuwe wandelroutes en beweegvoorzieningen.

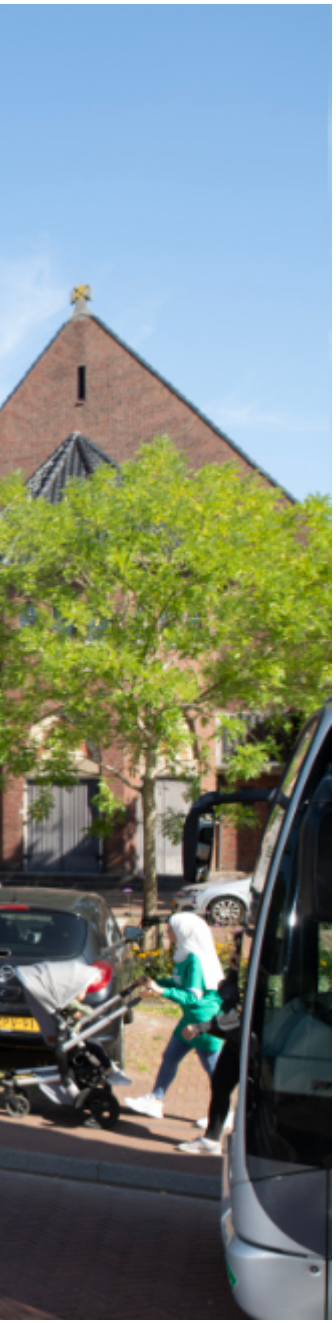
De Michi-Noeki in de Oosterparkwijk is een (voor Nederlandse begrippen unieke) laagdrempelige en ongedwongen ontmoetingsplek, gerund door een enthousiaste groep van 20 vrijwilligers uit de wijk. Dit initiatief, voortkomend uit een landelijke prijsvraag, is een informele en laagdrempelige halteplaats waar bewoners kunnen samenkomen voor een praatje, kop koffie, of even rust. Het initiatief slaagt erin om gemeenschapszin onder de vrijwilligers en bezoekers te bewerkstelligen, en gaat daarmee eenzaamheid en sociaal isolement te lijf.

Bij de ruimtelijke inrichting van de Oosterparkwijk is voornamelijk rekening gehouden met gezinnen en werkende mensen en minder met mensen die alleen wonen. Ook zijn er veel voorzieningen verdwenen uit de wijk naar de rand van de stad. Daarmee is de kans dat bewoners door de dag heen andere Oosterparkers ontmoeten best klein. Door de Michi-Noeki ontstaat er een plek waar ze naar toe kunnen en waar altijd iemand is met wie ze even een praatje kunnen maken.

Scan voor meer informatie

Foto: Rufus de Vries, Vollmer+partners

Ondanks het succes van deze bewonersgedreven projecten is het borgen van enthousiasme en (vrijwillige) inzet een gedeelde uitdaging. Belangrijk leerpunt is om een projectleider te hebben die goed zijn weg weet binnen de gemeentelijke organisatie. En daarnaast kun je pech hebben met bedrijven die niet leveren of failliet gaan. Een ander leerpunt is dat een bruisende plek als de Michi-Noeki staat of valt met de vrijwillige inzet van buurtbewoners. Verdere uitbreiding van dit succesvolle Japanse concept vraagt om voldoende draagkracht van vrijwilligers.

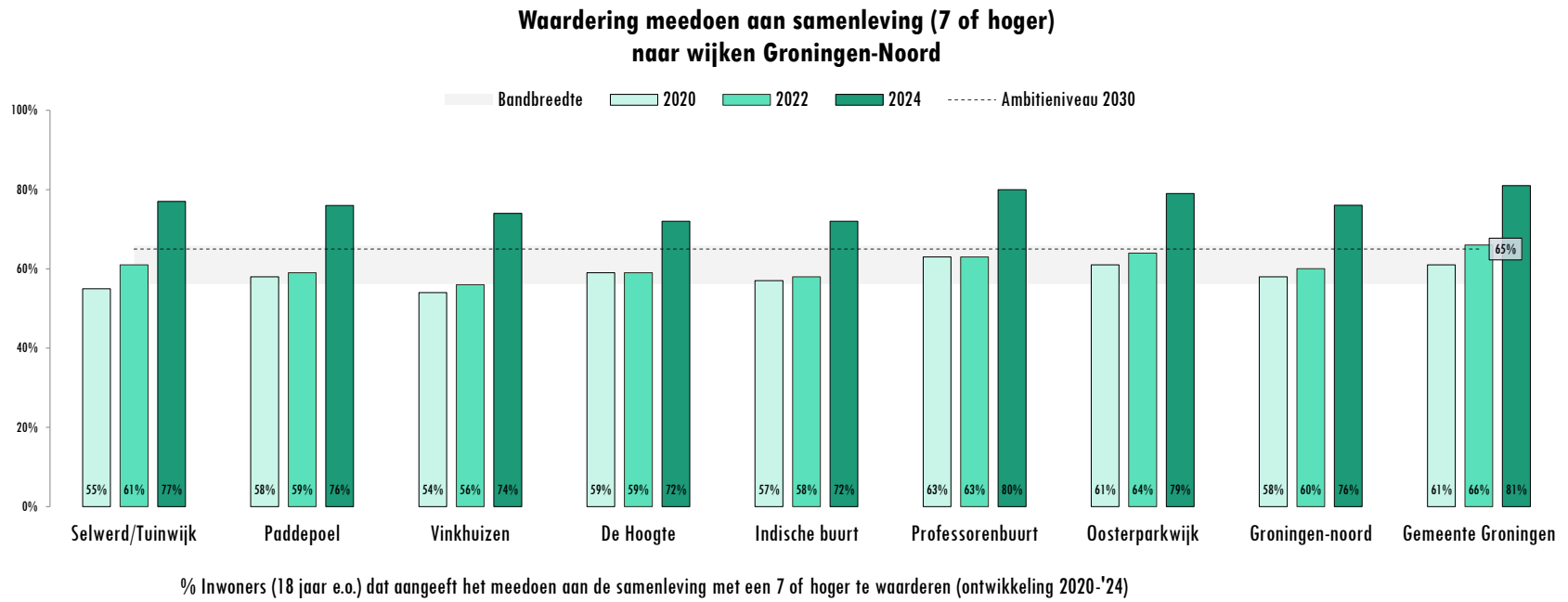
De projecten benadrukken bovendien de waarde van heldere communicatie voor een succesvolle samenwerking met betrokken partijen. In Paddepoel ontstond begrip bij bewoners door open communicatie over technische beperkingen van het project, wat essentieel bleek om vertrouwen te behouden, terwijl een moeizamere samenwerking met de aannemer bij de Michi-Noeki duidelijk maakte hoe belangrijk korte lijnen en transparantie zijn.

Geleerde lessen

- Bewonersinitiatief en eigenaarschap zijn krachtige drijvers voor succesvolle ruimtelijke ingrepen.
- Actieve participatie van bewoners in zowel ontwerp als uitvoering vergroot draagvlak en verbondenheid met de plek.
- Laagdrempelige ontmoetingsplekken versterken gemeenschapszin en gaan sociaal isolement tegen.
- Vrijwillige inzet is cruciaal, maar vraagt om zorgvuldige borging en overdracht om continuïteit te waarborgen.
- Heldere en transparante communicatie met alle betrokken partijen is essentieel voor vertrouwen en succesvolle samenwerking.

4.1.4. In cijfers: Groningen-Noord haakt aan

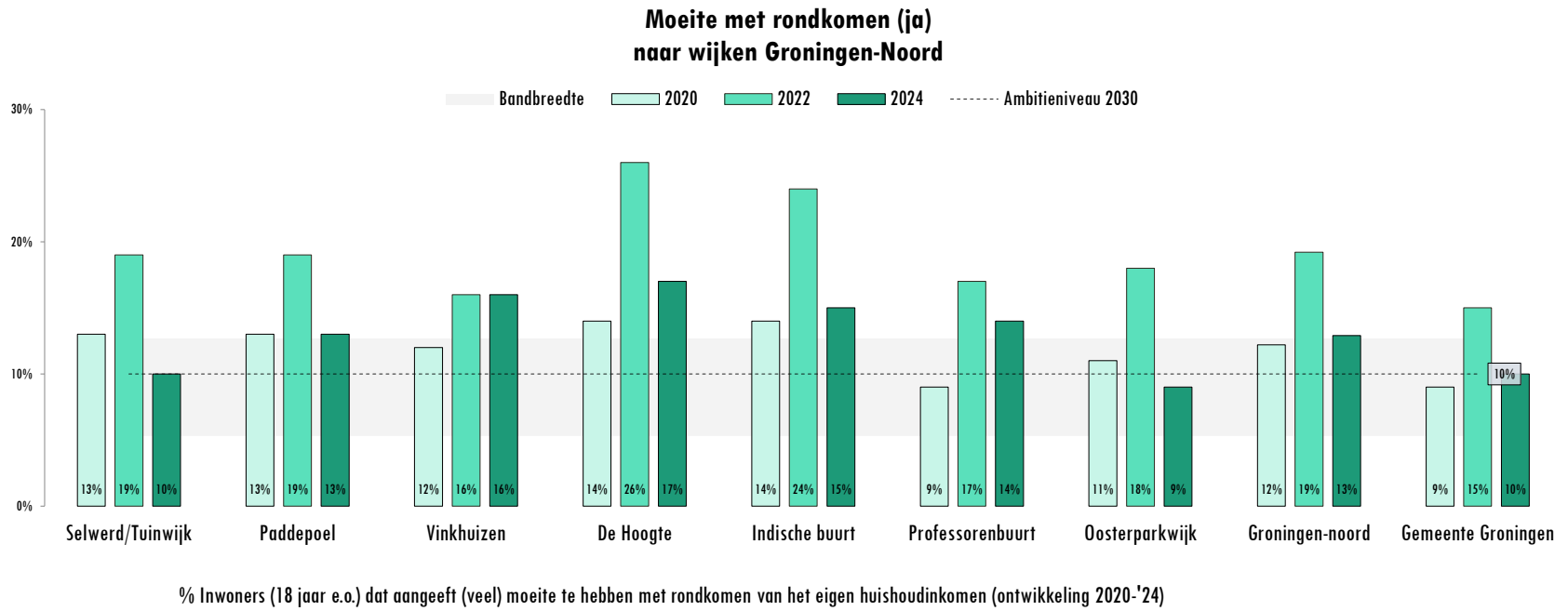
Een belangrijk doel van de interventies in het kader van de Regio Deal was het realiseren van meer maatschappelijke en economische activiteit onder inwoners in de noordelijke wijken, in de vorm van betrokkenheid in de eigen buurt en betaalde (vaste) banen. Inmiddels wordt de manier van meedoen aan de samenleving in Groningen-Noord door 18% meer bewoners als (zeer) positief beoordeeld dan bij aanvang van de Regio Deal in 2020 (van 58% in 2020 naar 76% in 2024). Tegelijkertijd is zichtbaar dat het vertrouwen in het gemeentebestuur de afgelopen jaren in alle noordelijke wijken is gestegen. Deze gerelateerde ontwikkelingen laten zien dat bewoners weer aanhaken bij de maatschappij. Het is een optimistisch gegeven dat Groningen-Noord meegaat in een positieve trend die in de gemeente Groningen breed zichtbaar is (zie figuur 4, op de volgende pagina).

Figuur 4 - Waardering meedoen aan samenleving
Bron: Wijkenquête Leefbaarheid

Maar de inhaalrace is nog niet afgelopen. Dat de startpositie invloed heeft op de verdere kansen in het leven en hoe de aanpak zich daarop richt, wordt uitgebreider besproken onder Actielijn 3: Kansen voor Kinderen. Tegelijkertijd geeft het feit dat in de noordelijke wijken een groot deel van de kinderen opgroeit in relatieve armoede (tussen de 22% en 38%) aan dat er op economisch vlak nog een belangrijke opgave ligt.

Hoewel het aandeel niet-werkende werkzoekenden en minimagezinnen in de afgelopen jaren licht is gedaald, blijven de verschillen ten opzichte van de rest van de gemeente Groningen te groot. Datzelfde geldt voor het aandeel inwoners dat aangeeft moeite te hebben met rondkomen: de meest recente resultaten wijken gunstig af ten opzichte van de voorgaande peiling (een jaar waarin sprake was van mondiale crises), maar de stand is in de meeste gevallen terug bij waar het begon. Duurder wordende boodschappen, stijgende energielasten en zorgkosten blijven drukken op de lagere inkomens in de noordelijke wijken (zie figuur 5 op de volgende pagina).

Figuur 5 - Moeite met rondkomen
Bron: Wijkenquête Leefbaarheid

4.2 Actielijn 2: Prettig Veilig Samenleven

De actielijn Prettig Veilig Samenleven richt zich op het verbeteren van zowel de sociale als de ruimtelijke leefomgeving. Criminaliteit, ondermijning en overlast worden aangepakt, terwijl de leefomgeving wordt vergroend en aantrekkelijker wordt gemaakt. Het doel is een buurt te creëren waarin bewoners zich veilig voelen, elkaar ontmoeten en waar de samenleving duurzaam wordt versterkt. Binnen deze actielijn is uitvoering gegeven aan veertien projecten. Hieronder geven we de uitkomsten van de kwalitatieve evaluaties van projecten binnen de interventies 'Stratenaanpak' en 'Publiek veilige ruimtes' weer.

In deze paragraaf gaan we achtereenvolgens in op:

- Interventie Stratenaanpak (4.2.1.)
- Interventie Publiek veilige ruimtes (4.2.2.)
- In cijfers: Veiligheidsbeleving onder druk (2.4.3.)

4.2.1. Interventie Stratenaanpak

De stratenaanpak wordt in Groningen-Noord ingezet in buurten waar problemen zich opstapelen en de sociale veiligheid onder druk staat. In deze wijken vervagen normen en waarden, neemt het vertrouwen in elkaar en in de overheid af en ervaren bewoners hun omgeving als onveilig. Vaak is er sprake van een opeenstapeling van kwetsbare inwoners en incidenten.

Om dit te doorbreken werkt de gemeente samen met woningcorporaties, het WIJ-team, politie, stadstoezicht en andere partners. Samen vormen zij buurtteams die dicht op de wijk opereren. Deze aanpak wordt toegepast in verschillende buurten, onder andere in de wijken Paddepoel en De Hoogte, en heeft geleid tot nieuwe manieren van samenwerken.

Centraal in de stratenaanpak staat het leren kennen van de buurt, niet alleen door in te grijpen wanneer er iets misgaat, maar door continu aanwezig te zijn. Dit gebeurt onder andere via wijkhubs: plekken in de straat van waaruit professionals samenwerken, eropuit gaan de straat op en aanbellen en waar de binnenwereld naar buiten wordt gehaald. In de Asingastraat in De Hoogte, de eerste straat waar de aanpak werd toegepast, werd een voormalig overlastpand omgevormd tot zo'n hub. Hier komen bewoners, woningcorporaties, politie en GGZ samen, en worden beleid en leefwereld dichter bij elkaar gebracht. De wijkhub bracht merkbare rust terug in de straat. Een bewoner vertelt hoe er vroeger voortdurend politie langskwam vanwege overlast, terwijl de situatie nu aanzienlijk verbeterd is.

Scan om verder te lezen

"Vroeger was er veel overlast. Boven woonde een verslaafde vrouw. In twee maanden stond 59 keer de politie aan de deur. Het was niet eens de vrouw zelf die voor overlast zorgde, meer de mensen die bij haar op bezoek kwamen. Altijd lawaai, schreeuwen, gebonk. Door de wijkhub is de rust weer teruggekeerd hier."

Mahdi Benameur, bewoner Asingastraat

Foto: Henk Veenstra

De aanpak onderscheidt zich doordat bewoners actief worden betrokken. Via huisbezoeken, zogeheten 'koffiekargesprekken' en vrijwilligersinitiatieven worden zorgen en ideeën opgehaald, zodat vervolgens de oplossingen aansluiten bij wat er echt nodig is. Bewoners-coöperaties gingen langs alle huizen om het gesprek van buur tot buur te voeren: wat kunnen we samen doen voor een leefbare straat, en welke hulp is nodig van gemeente of instellingen? Deze stap-voor-stap werkwijze, geïnspireerd op *Asset Based Community Development*, geeft bewoners het vertrouwen dat hun bijdrage ertoe doet. De wijkhub functioneert daarbij als zichtbare plek waar waar professionals samenwerken en ervoor zorgen dat negatieve ervaringen worden omgezet in iets positiefs.

De resultaten zijn tastbaar. Door de hubs is de zichtbaarheid van de betrokken partners in de wijk groter, zijn de onderlinge lijnen korter en is de aanpak van overlastadressen effectiever, waardoor de veiligheidsbeleving merkbaar is toegenomen. Het aantal overlast- en zorgmeldingen is gestegen door de aanwezigheid van de hubs, waardoor kwetsbare situaties beter in kaart kunnen worden gebracht. In samenwerking met bewoners en woningcorporaties is in sommige gevallen verplaatsing van bewoners mogelijk gemaakt, om de leefbaarheid te vergroten. Op basis van de opgedane inzichten wordt gezocht naar betere afstemming met woningcorporaties voor het passend toewijzen van woningen, om de cumulatie van kwetsbare inwoners te laten afnemen. De stratenaanpak heeft laten zien dat samenlevingsopbouw en het aanpakken van problemen rondom veiligheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn; om de sociale samenhang in een wijk te versterken is het herstellen van rust en onderling vertrouwen een randvoorwaarde. Immers: als bewoners zich niet veilig voelen in de eigen buurt en de buren niet vertrouwen, zullen connecties en een gevoel van gemeenschap niet ontstaan. Impact maken vraagt om blijvende inspanning, samen met de betrokken partners. Vanwege de verschillende culturen en werkwijzen van betrokken partijen zijn er echter wel eenduidige afspraken nodig over de manier van samenwerken. Door het langjarige karakter van de aanpak is het bovendien cruciaal dat kennis wordt geborgd om bij wisselingen door te kunnen gaan.

Hoewel er bedreigingen zijn, zoals beperkte capaciteit, afhankelijkheid van enkele sleutelfiguren en landelijke ontwikkelingen – zoals de wooncrisis – die lokaal effect hebben, biedt de aanpak ook veel kansen. Door veiligheid en leefbaarheid samen te verbeteren, ontstaan koppelkansen met andere programma's en gebiedsontwikkelingen. De stratenaanpak bewijst dat nabijheid, samenwerking en bewonersbetrokkenheid het verschil maken. In buurten waar voorheen wantrouwen en overlast de toon zetten, groeit stap voor stap het gevoel van veiligheid en verbinding. Zo worden straten weer plekken waar mensen zich thuis voelen en samen werken aan een leefbare toekomst.

Geleerde lessen

- Aanwezigheid in de buurt is essentieel om de drempel voor bewoners te verlagen en betrokkenheid te tonen.
- Wijkhubs functioneren als zichtbare en laagdrempelige ontmoetingsplekken, waar wijkprofessionals samenkomen.
- Passend toewijzen van woningen en het aanpakken van overlastadressen helpt om de opeenstapeling van kwetsbare inwoners te verminderen en de veiligheid in een buurt te vergroten.
- Actieve bewonersbetrokkenheid vroeg in het proces vergroot de effectiviteit van de oplossingen.
- Herstel van rust en veiligheid is een randvoorwaarde voor het versterken van sociale samenhang in kwetsbare wijken.
- Structurele samenwerking tussen partners vraagt om eenduidige afspraken en borging van kennis, zeker bij wisselingen in personeel.
- Langjarige inzet en het benutten van koppelkansen met andere programma's vergroten de impact van de aanpak.

4.2.2. Interventie Publiek Veilige Ruimtes

Deze interventie richt zich op het verbeteren van de fysieke leefomgeving, onder andere in de Oosterparkwijk, Paddepoel en De Hoogte. Het idee achter deze aanpak is eenvoudig maar krachtig: door meer groen, meer ruimte voor wandelen en spelen en het creëren van plekken om elkaar te ontmoeten, ontstaat een prettiger en veiliger leefklimaat. Het vergroenen van de openbare ruimte helpt niet alleen tegen hittestress en wateroverlast, maar maakt de buurt ook aantrekkelijker en gezelliger. De projecten worden uitgevoerd in nauwe samenwerking tussen projectteams van de gemeente, aannemers en uitvoerders, en niet te vergeten de inwoners zelf. Hun betrokkenheid maakt het verschil, want zij weten als geen ander wat er nodig is om hun straat of plein beter te maken. Een goed voorbeeld is het Floresplein in de Indische buurt, waar door vervanging van de riolering de kans ontstond om het plein en omliggende straten opnieuw in te richten. Samen met bewoners is gewerkt aan een ontwerp waarin verkeersveiligheid en groen centraal staan, om van het Floresplein weer het kloppende hart van de Indische buurt te maken. De bewoners waren niet alleen actief betrokken bij het maken van de plannen, ook werkten zij wekenlang samen aan een bijzondere picknicktafel, geïnspireerd op het werk van keramist Anno Smith. Deze tafel is inmiddels een vast herkenningspunt waar buurtgenoten elkaar ontmoeten, en een tastbaar symbool van hoe ruimtelijke ingrepen sociale waarde krijgen.

Foto: Wendy Bruins

Ook bij andere projecten in Groningen-Noord was bewonersparticipatie de drijvende kracht achter de verandering. In de Oosterparkwijk werd door bewoners zelf het initiatief genomen om het Linnaeusplein aan te pakken. Met de inbreng van omwonenden en onderzoek door studenten ontstond een breed gedragen ontwerp voor een groener en toegankelijker plein dat uitnodigt tot ontmoeting. Ook de Johan de Wittstraat in De Hoogte veranderde dankzij het idee van een bewoner: circa 80 meter straat werd vervangen door gras, bloemen, fruitbomen en een wandelpad. De opening van dit nieuwe parkje werd feestelijk gevierd en een aantal bewoners neemt samen het onderhoud van de fruitbomen op zich. Ook in de Hagedisstraat in Paddepoel werd grijs door groen vervangen, de straat vormt nu een aantrekkelijke route naar het naastgelegen Orionpark, waar de biodiversiteit en verblijfskwaliteit zijn vergoot door met bewoners in gesprek te gaan.

"Vanuit een prachtig initiatief van bewoners komt er nu een mooi groen park, waar alle bewoners elkaar kunnen ontmoeten. Iedereen kan ervan genieten wat we met z'n allen hebben bedacht. Zo zie je maar weer dat burgerinitiatieven kunnen lonen. We luisteren naar bewoners, en daar waar het kan gaan we mee in hun ideeën."

Pascal Roemers, projectmanager wijkvernieuwing Indische buurt/ De Hoogte

Scan om verder te lezen

Foto: Henk Veenstra

Door een nauwe samenwerking met bewoners ontstonden plannen die echt aansluiten op de leefwereld in de buurt, maar de uitvoering verliep niet zonder uitdagingen. Zo werd de aanleg van het groen vertraagd door wisselvallige seizoensinvloeden, en de aanleg van het plein door onvoorziene interne procedures. Deze uitdagingen zijn voornamelijk intern gericht, en vragen voor de toekomst nauwkeurigere planning. De projecten laten zien dat het verplaatsen van stenen en groen niet alleen een ruimtelijke, maar vaak ook een sociale ingreep is. Door bewoners vroeg en op verschillende manieren te betrekken, ontstaan plekken die ze samen vormgeven en waar ze zich verantwoordelijk voor voelen. Publiek veilige ruimtes dragen zo bij aan een veilige omgeving waar bewoners zuinig mee omgaan. Ondanks uitdagingen in uitvoering en borging groeit door deze aanpak het vertrouwen in elkaar én in de overheid. In buurten die voorheen vooral functioneel waren, ontstaan stap voor stap ruimtes die uitnodigen om te blijven, te ontmoeten en samen te leven.

Geleerde lessen

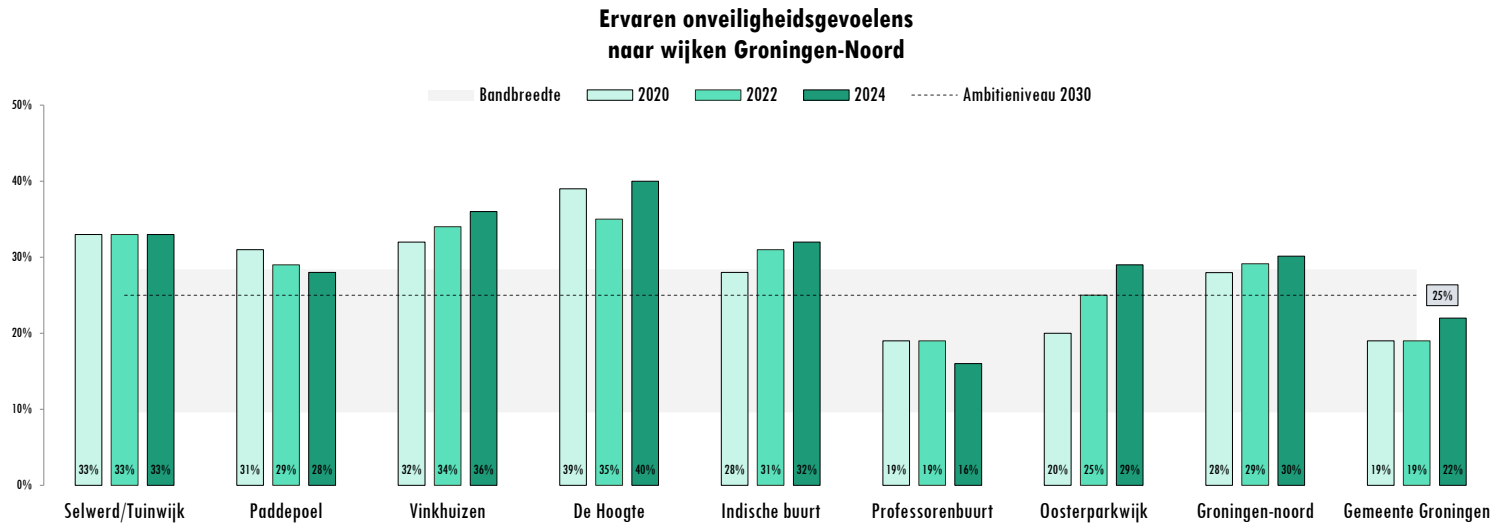
- Groenere en uitnodigende openbare ruimtes verbeteren zowel de leefkwaliteit als het veiligheidsgevoel in wijken.
- Vroege en actieve betrokkenheid van bewoners zorgt voor ontwerpen die aansluiten op hun leefwereld en vergroot eigenaarschap.
- Ruimtelijke ingrepen krijgen extra sociale waarde wanneer bewoners ook bijdragen aan de uitvoering en het beheer.
- Nauwkeurige planning is nodig om interne uitdagingen en vertragingen in de uitvoering te beperken.
- Samenwerking tussen bewoners, gemeente en uitvoerders versterkt vertrouwen en leidt tot duurzame resultaten.

Foto: Wendy Bruins

4.2.3. In cijfers: veiligheidsbeleving onder druk

Uit de tweejaarlijkse leefbaarheidsenquête blijkt dat de onveiligheidsgevoelens onverminderd hoog blijven in Groningen-Noord: rond éénderde van de ondervraagde bewoners geeft aan zich wel eens onveilig te voelen en bovendien tekent zich een licht stijgende trend af over de afgelopen peilingen (zie figuur 6 op pagina 25). Deze ontwikkeling is niet direct aan geregistreerde misdaadcijfers te relateren, wel is de kans op jonge aanwas in de drugscriminaliteit relatief hoog in Groningen-Noord. In een aantal buurten wordt rond de 10% van de jongeren als risicojongere aangemerkt. Daarnaast is zichtbaar dat verschillende vormen van overlast vaker voorkomen in de noordelijke wijken dan in andere delen van de gemeente Groningen.

Figuur 6 - Ervaren onveiligheidsgevoelens
Bron: Wijkenquête Leefbaarheid

4.3 Actielijn 3: Kansen voor Kinderen

Binnen deze actielijn zijn 25 projecten uitgevoerd, met als doel de directe leefomgeving van kinderen te verbeteren tot een veilig pedagogisch klimaat, waarin ieder kind positief wordt gestimuleerd om zich perspectiefrijk te ontwikkelen. Deze actielijn moet ertoe bijdragen dat kinderen gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontdekken en deze verder kunnen ontwikkelen. Daartoe is een aantal schoollocaties aangepakt en zijn er verschillende initiatieven geweest rondom talentontwikkeling.

Achtereenvolgens gaan we in deze paragraaf in op:

- Interventie Kindvriendelijke schoolomgeving (4.3.1.)
- Interventie Kansrijk in de Wijk (4.3.2.)
- Interventie Verlengde Schooldag (4.3.3.)
- Interventie Studio-T (4.3.4.)
- In cijfers: plek van de wieg doet ertoe (4.3.5.)

4.3.1. Interventie Kindvriendelijke schoolomgeving

De projecten binnen deze actielijn richtten zich allereerst op het verbeteren van de directe leefomgeving van kinderen en hun ouders, waarbij het doel was om plekken te creëren die uitnodigen tot sport en spel, ontmoeting en talentontwikkeling. In Groningen-Noord zijn verschillende initiatieven opgepakt die laten zien hoe ruimtelijke aanpassingen hand in hand gaan met sociale vernieuwing. Twee sprekende voorbeelden zijn de nieuwbouw van de Bisschop Bekkersschool in Paddepoel en de aanleg van een natuurbeleeftuin naast IKC Borgman in de Oosterparkwijk.

In Paddepoel krijgt de basisschool Bisschop Bekkers een bredere wijkfunctie, waarbij aanvullende programmering voor activiteiten en ontmoeting mogelijk is, door de realisatie van extra binnenruimte. De school wordt daarmee meer dan een onderwijsinstelling; ze wordt

ook een multifunctioneel centrum voor de buurt. Door aanvullende voorzieningen, zoals een keuken voor kooklessen, creatieve ruimtes, overlegplekken en een sporthal die ook culturele activiteiten kan huisvesten, ontstaat er een plek waar onderwijs, cultuur en ontmoeting elkaar versterken. Voor de eerste vier jaar is budget vrijgemaakt om te experimenteren met deze nieuwe functie. Bewoners worden gevraagd mee te denken en een actieve rol te nemen in de programmering. Het projectteam, samen met de Stichting Co-creatie Paddepoel, onderzoekt in deze periode hoe de wijkfunctie op de lange termijn kan worden geborgd.

In de Oosterparkwijk werd een drassig open veld naast basisschool IKC Borgman omgevormd tot een natuurbeleeftuin, voor schoolkinderen en andere kinderen uit de omgeving, om samen te spelen, te ontdekken en te leren. Het project is tot stand gekomen uit een mooie samenwerking tussen lokale partijen (waaronder IKC Borgman en WIJ-Groningen), enthousiaste actieve bewoners en de schoolkinderen zelf. Het project is inmiddels afgerond en wordt zeer goed gewaardeerd. Niet alleen is er voor kinderen een gezonde, educatieve plek gerealiseerd, de inrichting van de tuin en de wijze waarop deze aansluit op het omliggende gebied hebben bijgedragen aan een verdere opwaardering van de omgeving. Doordat het traject participatief ingestoken was, resulteerde het bovendien in veel betrokkenheid en enthousiasme van kinderen, ouders/verzorgers en andere buurtbewoners.

Geleerde lessen

- Participatie van kinderen, ouders en bewoners vergroot enthousiasme, betrokkenheid en draagvlak voor nieuwe voorzieningen.
- Natuur en spelvoorzieningen in de openbare ruimte stimuleren gezonde ontwikkeling en vergroten de waardering voor de leefomgeving.

4.3.2. Interventie Kansrijk in de Wijk

Het interventiepakket ‘Kansrijk in de wijk’ heeft in verschillende noordelijke wijken geleid tot nieuwe projecten, maar ook tot een versterking van bestaande initiatieven. In de wijken Selwerd, Tuinwijk en Paddepoel heeft de extra aandacht rondom het thema positief opgroeien geresulteerd in een stevige samenwerkingsstructuur van partners rondom kind en gezin. Een belangrijk product hiervan is het integraal pedagogisch wijkplan, dat inspeelt op de vier pijlers uit het gemeentelijke kader positief opgroeien: kansengelijkheid en inclusie, veiligheid, gezondheid en talentontwikkeling en stem.[9] Het wijkplan, dat loopt van 2023 tot 2027, vormt de basis voor uiteenlopende projecten en initiatieven. De onderdelen die voor 2023 en 2024 waren geprogrammeerd zijn inmiddels uitgevoerd. Tot nu toe wordt het project in algemene zin positief beoordeeld, waarbij vooral het gezamenlijke commitment en het werken aan gezamenlijke opgaven als grote pluspunten worden genoemd.

Ook in de wijken De Hoogte en Indische buurt worden stappen gezet. Hier is in 2020 het project ‘Kinderdromen en Tienerdromen’ gestart, dat ook aansluit bij de vier pijlers van positief opgroeien.[10] De nadruk ligt hier echter sterk op de stem van het kind. Kinderen worden actief uitgenodigd hun dromen te delen en uit te werken, of deze nu betrekking hebben op hun gezin, hun school of de wijk als geheel. Het kernteam, waarin alle relevante wijkpartners zijn vertegenwoordigd, ondersteunt hen hierbij. Door deze werkwijze

[9] https://research.hanze.nl/nl/publications/positief-opgroeien-selwerd-paddepoel-tuinwijk-integraal-pedagogis

[10] https://www.kinderdromen.nu/kinderdromen-durven-doen/

wordt niet over, maar mét kinderen gesproken. Deze participatieve insteek zorgt voor eigenaarschap en wordt breed gewaardeerd en ervaren als een beweging vanuit de wijk zelf.
Het pedagogische wijkplan voor Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk kent een integrale aanpak met diverse, nauw samenhangende onderdelen. Naast het plan zelf is vooral de nieuw vormgegeven samenwerking tussen de betrokken partijen een belangrijk resultaat. Deze samenwerking creëert de voorwaarden om verder te bouwen aan een kansrijke omgeving voor kinderen. Een concreet onderdeel binnen dit plan is het project KIEM, gericht op het versterken van preventie en vroegsignalering. Hiervoor zijn zogeheten 'Kindteams+' opgezet op scholen en kinderopvanglocaties in het gebied. Deze teams zorgen voor korte lijnen tussen professionals en een bundeling van expertise. Ze zijn inmiddels op meerdere locaties actief en bieden ondersteuning aan kinderen en gezinnen waar dat nodig is.

Daarnaast is er geïnvesteerd in preventief aanbod voor jonge kinderen. In aansluiting op het gemeentelijke programma Kansrijke Start en met middelen uit de SPUK Kansrijke Wijken (Jonge Kind) is een Speelotheek+ gerealiseerd. Deze laagdrempelige ontmoetingsplek, gevestigd in de Vensterschool Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk, biedt ouders de mogelijkheid speelgoed te lenen en zich als vrijwilliger in te zetten. Bovendien bevordert het sociale ontmoeting tussen bewoners.

Ook op de scholen zijn stappen gezet. Alle scholen profileren zich als vreedzame school, en de principes hiervan worden versterkt door het toewerken naar een vreedzame wijk. Verder is op meerdere scholen gestart met de verlengde schooldag, waarmee kinderen extra aandacht en een breder activiteitenaanbod krijgen, afgestemd op hun behoeften en wensen. Het naschoolse aanbod is verruimd, waarbij ook kwetsbare kinderen extra ondersteuning ontvangen. Deze aanpak richt zich niet alleen op kinderen, maar biedt ook ruimte voor aanvullende gezinsondersteuning.

Geleerde lessen

- Een integrale aanpak met gezamenlijke doelen versterkt samenwerking tussen partners en creëert duurzame randvoorwaarden voor kansrijk opgroeien.
- Kindteams+ en korte lijnen tussen professionals versterken preventie en vroegsignalering bij gezinnen en kinderen.
- Laagdrempelige voorzieningen zoals de Speelotheek+ stimuleren ontmoeting, ouderbetrokkenheid en vrijwillige inzet.
- De combinatie van onderwijsvernieuwing met aanvullende gezinsondersteuning draagt bij aan gelijke ontwikkelingskansen.

4.3.3. Interventie Verlengde schooldag

De Verlengde Schooldag (VSD) is een van de belangrijkste interventies uit het Maatschappelijk Akkoord tussen de gemeente Groningen en het onderwijs, gericht op het vergroten van kansengelijkheid.[11][12] Het programma geeft kinderen na schooltijd de mogelijkheid om in een veilige en stimulerende omgeving extra vaardigheden op te doen. Ze kunnen hun talenten ontdekken en ontwikkelen, krijgen nieuwe ervaringen en bouwen sociale contacten op. Daarmee biedt de VSD kinderen niet alleen een bredere ontwikkeling, maar ook meer perspectief voor hun toekomst.

De eerste pilots startten in 2021 op scholen in de Indische buurt, Oosterparkwijk, Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk. Deze werden mede mogelijk gemaakt door financiering uit de eerste Regio Deal. Het traject begon eigenlijk in 2020, maar door de coronacrisis liep de planning vertraging op. Vanwege het succes van de pilots is het programma inmiddels uitgebreid naar andere delen van de gemeente, waaronder Vinkhuizen. Ook zijn extra middelen beschikbaar gekomen vanuit het Coalitieakkoord en het Rijk, waardoor het programma stevig kan doorgroeien.

11 https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Verlengde-Schooldag.pdf

12 https://swoaistee.openbaaronderwijsgroningen.nl/verlengde-schooldag/

De VSD is uitgegroeid tot een parapluproject waarin samenwerking centraal staat. Via het Lerend Netwerk werken onderwijspartijen, de gemeente en andere partners nauw samen. Er wordt niet alleen lokaal kennis gedeeld, maar ook regionaal en landelijk, met andere gemeenten, de provincie en initiatieven elders in het land. Monitoring is een belangrijk onderdeel: de Hanzehogeschool onderzoekt de resultaten in het kader van het landelijke programma Tijd voor Toekomst en de gemeente volgt de effecten binnen het eigen beleid Positief Opgroeien. Deze onderzoeken geven inzicht in de ervaringen en de impact van het programma.

Op dit moment nemen meerdere basisscholen en scholen voor speciaal onderwijs deel aan de VSD, waaronder de scholen die al betrokken waren bij de pilots. In totaal gaat het om tientallen klassen en honderden kinderen die wekelijks extra uren krijgen aangeboden. De invulling verschilt per school, maar overal staat de combinatie van leren, ontdekken en plezier centraal. Kinderen volgen activiteiten die variëren van sport en muziek tot techniek, cultuur en weerbaarheidstraining. Het doel is dat zij hun talenten verkennen, nieuwe interesses ontwikkelen en met meer zelfvertrouwen naar de toekomst kijken.

De eerste bevindingen uit monitoring en praktijkervaringen zijn positief.[13] Kinderen waarderen de extra activiteiten en voelen zich gestimuleerd om nieuwe dingen te proberen. Ouders geven aan dat hun kinderen met plezier deelnemen en zich beter ontwikkelen, ook sociaal. Leerkrachten zien dat de extra uren bijdragen aan meer zelfvertrouwen en minder ongewenst gedrag. De VSD legt daarmee een basis voor zowel cognitieve als sociaal-emotionele groei.

Het programma kent ook uitdagingen. Het organiseren van een verlengde schooldag vraagt om goede samenwerking tussen scholen, aanbieders van activiteiten en ondersteunende organisaties. De continuïteit van middelen en personele inzet is cruciaal: zonder structurele borging dreigt het programma aan kracht te verliezen. Ook vraagt de diversiteit van de deelnemende scholen om maatwerk, zodat het aanbod aansluit bij de behoeften van kinderen en hun omgeving.

Wat opvalt, is dat het succes van de VSD niet alleen ligt in de extra uren, maar in de manier waarop kinderen worden begeleid en betrokken. Professionals werken samen met de kinderen, luisteren naar hun wensen en stimuleren hen om zelf keuzes te maken. Hierdoor wordt de VSD meer dan een aanvulling op het curriculum: het wordt een plek waar kinderen zich breed kunnen ontwikkelen en leren wie ze willen zijn.

De komende jaren wordt verder gebouwd aan deze interventie. Door de opgedane kennis te delen, de samenwerking te versterken en in te zetten op duurzame financiering, kan de VSD zich verder ontwikkelen tot een vast onderdeel van de schooldag. Daarmee wordt kansengelijkheid in Groningen niet alleen een ambitie, maar ook steeds meer een realiteit.

Geleerde lessen

- De Verlengde Schooldag vergroot kansengelijkheid door kinderen extra ruimte te bieden voor talentontwikkeling en het opdoen van nieuwe ervaringen en sociale contacten.
- Het succes van de Verlengde Schooldag ligt niet alleen in extra uren, maar in de persoonlijke begeleiding en actieve betrokkenheid van kinderen bij de activiteiten.
- Samenwerking tussen scholen, aanbieders en ondersteunende organisaties is een randvoorwaarde voor een goed functionerend programma.
- Maatwerk is essentieel om het aanbod af te stemmen op de diversiteit van scholen, kinderen en hun omgeving.
- Structurele middelen en personele borging zijn noodzakelijk om de continuïteit en impact van de Verlengde Schooldag te waarborgen.
- Het Lerend Netwerk en monitoring dragen bij aan kennisdeling, kwaliteitsverbetering en duurzame doorontwikkeling van de interventie.

[13] www.tijdvoortoekomst.nl/onderzoek

4.3.4. Interventie Studio-T

Studio-T is een creatief project dat jongeren in Selwerd, Paddepoel en omgeving ondersteunt door middel van muziekproductie en optredens.[14] De uitvoering ligt bij VRIJDAG in de Buurt (instelling voor muziek, theater en beeldende kunst), in samenwerking met WIJ Groningen en BSlim. Sinds de start in 2022 biedt Studio-T een veilige plek waar jongeren hun talent ontwikkelen en deelnemen aan een positief en stimulerend netwerk. Studio-T bereikt wekelijks 30 tot 40 jongeren die niet bereikt worden met het reguliere aanbod van VRIJDAG. Door direct contact, continuïteit en een aanbod dat aansluit op hun belevingswereld, is het bereik inmiddels meer dan verdubbeld ten opzichte van de oorspronkelijke doelstelling. Daarnaast zijn twee deelnemers doorgestroomd naar vrijwilligerswerk binnen Studio-T en veel jongeren zijn nu in staat zelfstandig aan hun muziek te werken. Verder worden jongeren zichtbaar in de wijk, door optredens op lokale evenementen zoals het 60-jarig bestaan van Selwerd en de Buitenspeeldag. Dit draagt bij aan een positiever beeld van jongeren in de wijk, en met name aan het vergroten van veerkracht onder jongeren. Het legt de nadruk op talent en meedoen, in plaats van op problematiek. Omdat een deel van de doelgroep in contact is (geweest) met Justitie, was het tegelijkertijd belangrijk om te voorkomen dat de studio ten onrechte door politie en veiligheidsdiensten werd gezien als een ontmoetingsplaats voor jeugdcriminaliteit. Studio-T is een voorbeeld geweest voor het bredere initiatief Open Studio, met inmiddels negen studio's in andere wijken. Bovendien is de samenwerking tussen WIJ Jongerenwerk en VRIJDAG hierdoor versterkt: waar VRIJDAG zich richt op het creatieve, vult WIJ dit aan met pedagogische begeleiding.

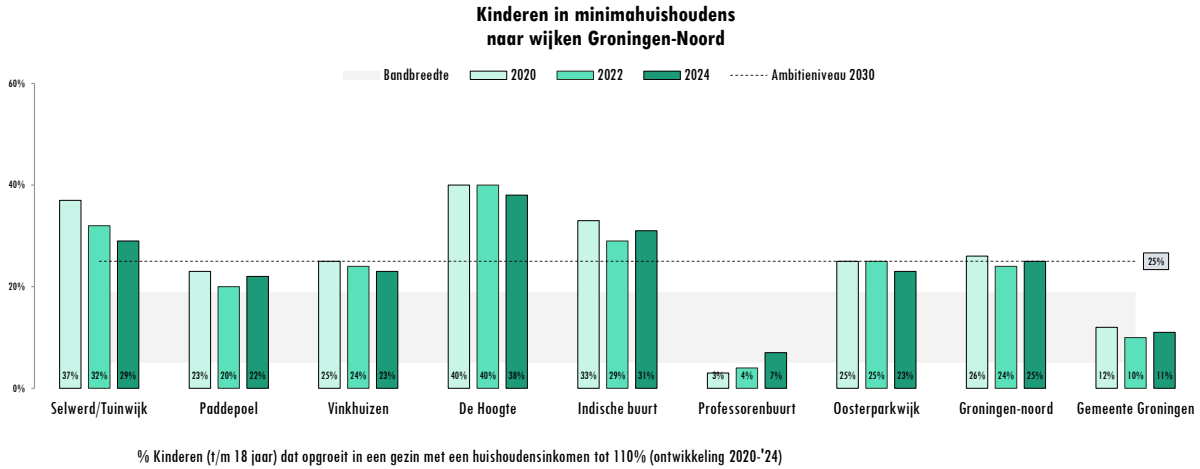
Geleerde lessen

- Afstemming met veiligheidsdiensten is belangrijk om misverstanden te voorkomen.
- Het vormgeven van het programma samen met jongeren zorgt voor eigenaarschap.
- Structurele financiering blijft een uitdaging door de schotten tussen verschillende domeinen. Er worden alternatieve financieringsmogelijkheden onderzocht, zoals culturele subsidies en fondsen als Nij Begun.
- Studio-T bewijst dat investeren in talentontwikkeling en samenwerking leidt tot duurzame resultaten voor zowel jongeren als de wijk.

4.3.5. In cijfers: plek van de wieg doet ertoe

In figuur 7 op de volgende pagina is te zien dat veel kinderen in de noordelijke wijken opgroeien in een betrekkelijk arm gezin (25%). Tegelijkertijd is zichtbaar dat het risico op leerachterstanden ruim twee keer zo groot is in Groningen-Noord als in de gemeente als geheel (27% tegenover 12% gemeentelijk), en dat relatief veel jongeren tussen de 18 en 27 jaar niet in het bezit zijn van een startkwalificatie (8%). Dit beeld is de afgelopen jaren stabiel gebleven. Dat de startpositie van een kind bepalend is voor de verdere kansen in het leven is terug te zien in het feit dat de noordelijke wijken de lijst aanvoeren als het gaat om jongerenwerkloosheid (tussen de 2% en 5% geregistreerde werkzoekende jongeren). Hoewel de projecten en initiatieven in Selwerd/Tuinwijk, Paddepoel en de Indische buurt en De Hoogte al in veel individuele gevallen positieve impact laten zien, onderstrepen de cijfers het belang van een blijvende inzet op kansen voor kinderen in Groningen-Noord.

[14] https://bijvrijdag.nl/open-studio/selwerd

Figuur 7 - Kinderen in minimahuishoudens
Bron: CBS

4.4 Actielijn 4: Wijkontwikkeling Versterken (Opzetten Wijkacademie)

Met de Regio Deal Groningen-Noord investeerden we de afgelopen vier jaar niet alleen in een sterke integrale aanpak van de opgaven in de wijken, maar ook in het opzetten van een 'wijkacademie'. De bedoeling hiervan is om kennis over wijkaanpak te ontwikkelen en uit te dragen. De wijkacademie heet Wijkmakers en is, sinds de oprichting in 2021, dé plek waar Groningen leert over wijkvernieuwing. Met een breed programma aan activiteiten zorgt Wijkmakers voor zowel verdieping als verbreding van kennis.

In deze paragraaf gaan we achtereenvolgens in op:

- Leer- en doe-activiteiten (4.4.1.)
- Programma-inhoud (4.4.2.)
- Een sterk netwerk van wijkvernieuwers (4.4.3.)
- Feedback deelnemers (4.4.4.)
- In cijfers: 'Wijkmakers voorziet in een behoefte (4.4.5.)

4.4.1. Leer- en doe-activiteiten

De kern van de activiteiten van Wijkmakers zit in het uitwisselen van kennis en samen opdoen van ervaring. Wijkmakers ontwikkelde leer- en doe-activiteiten en bood deze op verschillende manieren en niveaus aan. Inmiddels hebben vijfendertig deelnemers (professionals en bewoners) de leergang wijkvernieuwing afgerond. Veertig bestuurders uit de Maatschappelijke Coalitie volgden een op maat gemaakte leergang. In 2023 startte Wijkmakers een traineeship om jonge mensen in een tweejarig traject op te leiden tot wijkvernieuwer. Om een breder publiek bij de wijkvernieuwing te betrekken, organiseerde Wijkmakers tientallen wijkwandelingen, workshops, themabijeenkomsten en lezingen.

4.4.2. Programma-inhoud

In het programma van Wijkmakers is aandacht voor de veelheid aan thema's en onderwerpen die in de wijkvernieuwing spelen. In de leergang, die bestaat uit tien modules, krijgen de deelnemers achtergrond en casuïstiek over onder andere bewonersparticipatie, samenlevingsopbouw, energietransitie, ondermijning, ruimtelijke kwaliteit, financiering en governance. Ook het traineeship is op deze manier opgebouwd. Een veelheid aan inhoudelijke thema's wordt met elkaar in verband gebracht, waardoor deelnemers hun eigen kennis en ervaringen kunnen spiegelen aan die van anderen en raakvlakken tussen de thema's gaan ontdekken. Het koppelen van deze thema's aan elkaar en aan concrete casuïstiek is natuurlijk de basis van gebiedsgericht werken. Voor enkele organisaties is deze manier van werken al bekend, en werd deze door de leergangen vooral concreter. Voor andere organisaties of deelnemers heeft juist deze benadering voor een bredere blik gezorgd

en was de leergang een kennismaking met gebiedsgericht werken. Naast de inhoudelijke onderwerpen komen ook de ‘soft skills’ aan bod, zoals gesprekstechniek en presentatievaardigheden.

> *“Er is echt een netwerk ontstaan, en het is mooi om dat vast te houden. Niet alleen bij deze deelnemers, maar ook samen met de deelnemers van de eerdere en latere leergangen.”*
>
> *Jason Hekman – bewoner De Hoogte, deelnemer leergang Wijkontwikkeling 2022-2023*

Waar de leergangen en het traineeship breed zijn ingestoken, zorgen andere activiteiten juist voor verdieping op een specifiek thema. Zo organiseerde Wijkmakers een lezingenserie over bewonersbetrokkenheid en zelfregie, een leergang over participatie en een masterclass over gebiedsontwikkeling en exploitatie. Ook is er een maandelijkse wijkwandeling, die elke keer een ander thema als onderwerp heeft. Bij deze wijkwandelingen staat altijd het contact tussen bewoners en professionals centraal. De wandelingen worden door een duo begeleid, en geven daardoor verschillende perspectieven op het thema.

4.4.3. Een sterk netwerk van wijkvernieuwers

Naast het bijdragen aan kennis, draagt Wijkmakers bij aan het vormen van een sterk netwerk van wijkvernieuwers, op gemeentelijk niveau en in de wijk. Professionals, bewoners en studenten komen bij elkaar en vormen nieuwe samenwerkingsverbanden. Het netwerk van Wijkmakers is in de afgelopen vier jaar versterkt en verbreed. Inmiddels hebben meer dan twintig organisaties zich als partner aangesloten; van woningcorporatie tot GGZ, van bewonersorganisatie tot de politie. Het deelnemersveld bij de activiteiten van Wijkmakers is ook divers. De leergangen trekken medewerkers van welzijnsorganisaties, gemeente(n), woningcorporaties, energiecoöperaties en bewoners(organisaties) aan. De eendaagse activiteiten zoals lezingen, wandelingen en masterclasses trekken een breder publiek, vaak ook vanuit organisaties die (nog) niet als partner bij het netwerk zijn aangesloten.

4.4.4. Feedback van de deelnemers

Uit verschillende evaluaties en gesprekken blijkt dat Wijkmakers voorziet in een behoefte van zowel professionals als bewoners in de Groningse wijkvernieuwingswijken. Vooral het verbreden van de blik en het kennismaken met andere organisaties wordt positief gewaardeerd. Dit geldt voor zowel trainees als ervaren medewerkers en bestuurders.

> *“Ik denk van alle onderwerpen al wel iets te weten, maar het gaat nu om de verdiepingsslag. Alles is namelijk toepasbaar op mijn werk als wijkagent. Ik weet nu net dat stukje meer.”*
>
> *Anne-Marie Schoon, wijkagent Paddepoel, deelnemer leergang Wijkontwikkeling 2021-2022*

De belangrijkste les die Wijkmakers zelf de afgelopen drie jaar geleerd heeft, is dat het zinvol is zowel horizontaal als verticaal te verbinden. Horizontaal, door verschillende organisaties en bewoners met elkaar te laten leren en zo te zorgen voor meer begrip voor elkaars werk en werkwijze. Verticaal, door bestuurders, beleidsmakers, uitvoerders en bewoners bij elkaar te brengen en daar op zoek te gaan naar de gezamenlijke belangen bij het aanpakken van de opgave in de wijk. Waar Wijkmakers nog iets te leren heeft, is de vertaling van het leren naar het doen. Veel deelnemers komen geïnspireerd terug van kennisactiviteiten, maar missen de actie. Hier wil Wijkmakers zich de komende jaren meer op gaan richten.

Geleerde lessen

- Organisaties en wijkprofessionals hebben behoefte aan het verbreden van de blik en het kennismaken met andere organisaties die zich bezighouden met wijkvernieuwing.
- Het horizontaal en verticaal verbinden leidt tot begrip voor elkaars werk en werkwijze en bevordert onderlinge samenwerking in de aanpak van gezamenlijke belangen.
- Kennisactiviteiten leiden tot geïnspireerde wijkprofessionals.
- Een verdere vertaling van leren naar doen is nodig om wijkvernieuwing te bestendigen.

4.4.5. In cijfers: 'Wijkmakers' voorziet in een behoefte

De op te richten Groningse Wijkacademie was bedoeld als een als platform waar wijkprofessionals samen nadenken over de stad, en waar ook trainings- en ontwikkelprogramma's zouden worden aangeboden. Tevens was het doel het versterken van de vaardigheden en de netwerken van wijkontwikkelaars.

In de periode van de Regio Deal Groningen-Noord is de wijkacademie genaamd 'Wijkmakers' opgericht. In onderstaande tabel zijn de resultaten te zien wat betreft het aantal partnerorganisaties, aangeboden activiteiten en deelnemers in 2022, 2023 en 2024. Aan de wijkwandelingen nemen 8-16 deelnemers per keer deel, wat maakt dat er meer dan 200 wijkprofessionals en bewoners hebben meegedaan aan deze activiteit. Wijkmakers moet en kan zich verder doorontwikkelen en verbreden.

	2022	2023	2024
Aantal partnerorganisaties	15	20	20
Aantal deelnemers leergang wijkontwikkeling	15	15	17
Aantal deelnemers bestuurdersleergang		40	40
Aantal deelnemers leergang participatie & vertrouwen		10	
Aantal trainees		12	12
Aantal deelnemers workshops	8	8	15
Aantal deelnemers lezingen	20	20	20
Aantal deelnemers masterclasses			15
Aantal partnerbijeenkomsten		20	20
Aantal deelnemers themabijeenkomsten	20	30	30
Aantal wijkwandelingen	15	15	15

Uit de reacties van deelnemers en de aanvragen vanuit partijen om deel te nemen aan de aangeboden activiteiten blijkt dat er wordt bijgedragen aan de invulling van de behoefte aan versterking van vaardigheden en netwerken van wijkontwikkelaars.

5. Financiën

In dit hoofdstuk geven we de financiën van de Regio Deal Noord-Groningen op hoofdlijnen weer. We gaan achtereenvolgens in op:

- Hoofdlijnen financiën Regio Deal Groningen-Noord (5.1)
- Inzicht in uitgaven en budgetten (5.2)
- Voortgang en inbedding (5.3)

5.1. Hoofdlijnen financiën Regio Deal Groningen-Noord

Vanuit het Rijk hebben wij een bedrag van €14.079.000 (exclusief btw) ontvangen ten behoeve van de uitvoering van de Regio Deal. Tot en met 1 oktober 2024 is hiervan €14.007.423 daadwerkelijk besteed aan de verschillende actielijnen en uitvoeringskosten. Het resterende bedrag van €71.577 staat nog open als balanspost. Deze balanspost houdt onder andere verband met subsidies die in 2024 zijn toegekend, maar waarvan de volledige besteding niet heeft plaatsgevonden.

Bij de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Regio Deal Groningen-Noord hebben ook woningcorporaties, particuliere ontwikkelaars, onderwijsinstellingen en private partijen tientallen miljoenen geïnvesteerd en zijn koppelkansen benut, zoals de investering van WarmteStad in de aanleg van het warmtenet en het ontwikkelen van winkelcentrum Paddepoel. In de eerder bij het Rijk aangeleverde SiSa-verantwoording (Single information, Single audit) is aangetoond dat de eis om minimaal hetzelfde bedrag als de RD gelden (15 miljoen) uit andere bronnen te financieren is behaald. De andere bronnen waren onder andere gemeentelijke gelden en WarmteStad.

	2020 t/m 2023	2024 *(realisatie t/m 1-10-2024)*	Totaal
Maatschappelijk meedoen	4.693.709		4.693.709
Prettig veilig samenleven	2.327.144	1.612.251	3.939.395
Kansen voor kinderen	2.535.692	1.576.654	4.112.346
Wijkacademie versterken	836.751		836.751
Uitvoeringskosten/regie	222.318	202.904	425.222
Totaal actielijnen	10.615.614	3.391.809	14.007.423

5.2. Inzicht in uitgaven en budgetten

Het huidige financiële systeem geeft inzicht in gedane investeringen per actielijn en per subactielijn. Hiermee is de Regio Deal te verantwoorden en is er zicht op de gedane uitgaven. Naast de Regio Deal middelen wordt er door de gemeente en andere partners flink geïnvesteerd in deze wijken. Doordat het systeem niet zodanig is ingericht, is het minder eenvoudig de uitgaven naar wijk te kunnen uitsplitsen. Dit bemoeilijkt een diepere analyse waarin de resultaten uit de monitoring worden geduid en op wijkniveau verbanden kunnen worden gelegd. Tijdens de looptijd van de Regio Deal Groningen-Noord was er per lijndirectie (Veiligheid, Stadsontwikkeling, Directie Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO)) inzicht in budgetten en uitgaven voor de interventies in Groningen-Noord. Het ontbrak echter aan een integraal meerjarig financieel overzicht van alle financieringsstromen die de komende jaren beschikbaar zijn voor de aanpak van Groningen-Noord. Inzicht in de totale beschikbare middelen per periode is cruciaal voor sturing, afweging en het (eventueel) bestendigen van projecten. We hebben tijdens de Regio Deal Groningen-Noord een begin gemaakt met de vorming van dit overzicht, maar dit blijft een lastige puzzel, omdat voor verschillende tijdelijke geldstromen (zoals Regio Deals, SPUK, GALA, JTF, ESF+) uiteenlopende voorwaarden, eisen en bestedingstermijnen gelden.

Wijkvernieuwing richt zich op interventies binnen een afgebakende periode en een specifiek gebied. Aanvankelijk werden deze interventies onvoldoende goed afgestemd met de lijndirecties. Om dit proces vlotter en beter

afgestemd te laten verlopen is er in de looptijd van de Regio Deal Groningen-Noord een governancestructuur opgezet, in de vorm van verschillen de tafels (Tafel Sociaal, Tafel Ruimtelijk en Tafel Veiligheid). Bij deze tafels worden projectvoorstellen en uitvoeringsprogramma's afgewogen en getoetst aan het beleid binnen de lijndirecties. Dit vermindert het langs elkaar heen werken, verbetert voorstellen en zorgt voor aansluiting bij bestaande projecten in de lijndirecties.

5.3. Voortgang en inbedding

De Regio Deal Groningen-Noord is bedoeld als een tijdelijk impuls. De ruimtelijke vernieuwingsprojecten zijn uitgevoerd en afgerond. Een deel van de sociale projecten die bekostigd zijn vanuit de Regio Deal Groningen-Noord lopen echter door. Sommige projecten (zoals Duurzaam Oosterparkwijk) zijn ingebed in de lijn. Andere projecten, zoals wijkbedrijven, zijn geheel of als co-financiering overgeplaatst naar Specifieke Uitkeringsgelden (SPUK Kansrijke wijken / GALA / JTF / ESF+). Een enkel project (Wijkmakers) is, zij het met een nieuwe doelstelling, overgezet naar de Regio Deal II.

Geleerde lessen

- Nagaan in hoeverre de 'extra plus' die met de Regio Deal Groningen-Noord gezet is, ook daadwerkelijk een extra plus is geweest, is met het huidige financiële systeem lastig in kaart te brengen.
- Terugkijkend hadden we onze financiële administratie zodanig moeten inrichten dat we de gewenste stuurinformatie op wijkniveau eenvoudiger hadden kunnen genereren.
- Een integraal meerjarig financieel overzicht is nodig voor sturing, afweging en bestendiging van langjarige inzet.
- Een duidelijke governancestructuur, waarin afweging en afstemming op het beleid van lijndirecties plaatsvindt, zorgt voor betere voorstellen en een soepeler proces.

6. Conclusie

Het Rijk, de gemeente Groningen en meerdere lokale/regionale samenwerkingsorganisaties hebben hun krachten gebundeld om de brede welvaart en algemene leefbaarheid in Groningen-Noord in 2030 dichter bij het gemeentelijk gemiddelde te brengen. Dat was nodig omdat de monitoring een trend toonde waarin de wijkvernieuwingswijken in Groningen-Noord dreigden af te glijden. De aangrenzende wijken kenden een vergelijkbare problematiek; relatief laag opleidingsniveau en structurele hoge werkloosheid, concentratie van kwetsbare bewoners en cumulatie van sociale problematiek, intergenerationele armoede, lagere gezondheid en ongezonde leefstijl en meer onveiligheid. Om (verdere) afglijding te voorkomen, was een gezamenlijke en integrale aanpak nodig.

Inzet in actielijnen

Met een totale begroting van 30 miljoen euro zijn voor de periode 2020 tot oktober 2024 vier actielijnen met SMART geformuleerde doelen opgesteld, die vertaald zijn naar interventies en concrete projecten. Dit als noodzakelijke extra impuls bovenop de bestaande inzet vanuit de gemeente. In de tabel op de volgende pagina geven we weer wat het doel was, welke interventies/projecten we hebben uitgevoerd en wat de belangrijkste resultaten, geleerde lessen en conclusies per actielijn zijn.

Foto's: Wendy Bruins

Overzicht Actielijn 1: Maatschappelijk meedoen

Doel

Stimuleren van maatschappelijke activiteit en arbeidsparticipatie. Het bevorderen van talentontwikkeling, inkomen en het tegengaan van marginalisatie en eenzaamheid. Een woonomgeving die uitnodigt tot ontmoeting.

Inzet

We hebben uitvoering gegeven aan 31 initiatieven, elf wijk- of ontwikkelbedrijven, negen initiatieven die zich richtten op het bevorderen van persoonlijk contact in de leefomgeving en elf projecten die zich richtten op een toegankelijke leefomgeving (ruimtelijke ingrepen).

Resultaten

Honderden bewoners zijn via deze initiatieven geactiveerd. De wijkbedrijven leidden tot (vrijwilligers)werk of een basis- of participatiebaan, maar ook tot vertrouwen, eigenwaarde en perspectief. De (zeer) positieve waardering voor deze manier van meedoen is met 18% gestegen ten opzichte van 2020. Het vertrouwen in het gemeentebestuur is toegenomen. Het aandeel niet-werkende werkzoekenden en minimagezinnen is licht gedaald. Maar het verschil met de rest van Groningen blijft te groot. Dat geldt ook voor het aandeel mensen dat aangeeft moeite te hebben met rondkomen.

Samenvatting geleerde lessen

- Laagdrempelige plekken en activiteiten in de wijk activeren bewoners, vergroten verbondenheid en verminderen isolement;
- Bewonersinitiatief, eigenaarschap en actieve participatie versterken draagvlak en succes van maatschappelijke initiatieven;
- Vrijwilligers zijn onmisbaar, maar duurzame resultaten hebben inzet van professionele begeleiding, borging en overdracht nodig;
- Structurele samenwerking met maatschappelijke partners verbetert de doorstroom naar werk en bredere ondersteuning;
- Continuïteit vraagt om stabiele, structurele middelen; waardering van maatschappelijke initiatieven moet breder zijn dan alleen economische opbrengsten.

Deelconclusie

Verschillende projecten hebben succesvol ingezet op het stimuleren van maatschappelijke activiteit en arbeidsparticipatie. Talentontwikkeling en inkomen zijn hierdoor bevorderd; er is gebouwd aan vertrouwen en perspectief. Marginalisatie en eenzaamheid zijn tegengegaan. De monitoring laat zien dat Groningen-Noord aansluit bij gemeentebrede trends, zoals een toename van het vertrouwen in het gemeentebestuur en een positievere beoordeling van de maatschappelijke participatie. Het aanhoudend hoge aantal niet-werkende werkzoekenden en minimagezinnen wijst echter op de noodzaak van blijvende inspanningen om de economische situatie van de bewoners van Groningen-Noord te verbeteren.

Overzicht Actielijn 2: Prettig Veilig Samenleven

Doel

Intensief werken aan sociale cohesie en vitale gemeenschappen, het tegengaan van ondermijning, zorgen voor voldoende en goede woningen en een aantrekkelijke en veilige leefomgeving.

Inzet

Er is uitvoering gegeven aan veertien initiatieven: de Stratenaanpak is toegepast op zes straten, drie initiatieven richtten zich op de integrale benadering van gezin en context, twee initiatieven hebben zich gefocust op aanstormend talent en drie initiatieven ontwikkelden publiek veilige ruimte (ruimtelijke ingrepen).

Resultaten

De onveiligheidsgevoelens blijven onverminderd hoog in Groningen-Noord. Bovendien tekent zich een licht stijgende trend af. De kans op jonge aanwas in de drugscriminaliteit is hier relatief hoog. Verschillende vormen van overlast komen in Groningen-Noord vaker voor dan in andere delen van Groningen.

Door de hubs is de zichtbaarheid van de betrokken partners in de wijk groter, zijn de onderlinge lijnen korter en is de aanpak van overlastadressen effectiever. Hierdoor is de lokale veiligheidsbeleving merkbaar toegenomen. Door het langjarige karakter van de aanpak is het cruciaal dat kennis wordt geborgd om bij wisselingen door te kunnen gaan. De ruimtelijke projecten laten zien dat het verplaatsen van stenen en groen niet alleen een ruimtelijke, maar vaak ook een sociale ingreep is.

Samenvatting geleerde lessen

- Groene en uitnodigende openbare ruimtes verbeteren de leefkwaliteit en het veiligheidsgevoel;
- Passend toewijzen van woningen helpt om de concentratie van kwetsbare inwoners te verminderen;
- Herstel van rust en veiligheid is randvoorwaardelijk voor het vergroten van sociale samenhang in kwetsbare wijken;
- Laagdrempelige ontmoetingsplekken versterken gemeenschapszin en verminderen sociaal isolement;
- Vroegtijdige en actieve bewonersbetrokkenheid vergroot draagvlak en sociale meerwaarde van ruimtelijke ingrepen.

Deelconclusie

De ontwikkeling van publiek veilige ruimtes heeft bijgedragen aan de vermindering van hittestress en wateroverlast en maakte de buurt aantrekkelijker. Het percentage inwoners dat hun eigen buurt een rapportcijfer 7 of hoger geeft, is gestegen naar 80%. Ondermijning is tegengegaan door de stratenaanpak. Wijkhubs zorgden voor effectievere inzet van wijkprofessionals en brachten een merkbare, lokale toename in de sociale cohesie en veiligheidsbeleving. De onveiligheidsgevoelens binnen Groningen-Noord zijn de afgelopen vier jaar echter hoog gebleven en zelfs licht toegenomen, waardoor langdurende inzet hierop nodig blijft.

Overzicht Actielijn 3: Kansen voor Kinderen

Doel

Combineren van beter onderwijs en onderwijshuisvesting, gezond en veilig opgroeien, sport en bewegen en talentontwikkeling.

Inzet

Er is geïnvesteerd in 25 projecten: drie schoollocaties zijn verbeterd, de openbare ruimte is op vijf locaties kindvriendelijker gemaakt en de Verlengde Schooldag is op vijf scholen ingevoerd. Drie initiatieven richtten zich op schuldenvrije gezinnen en armoedebestrijding en nog eens negen initiatieven concentreerden zich op kansen voor kinderen.

Resultaten

De startpositie van het kind is bepalend voor de verdere kansen in het leven. De initiatieven in de wijken Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk, Indische buurt en De Hoogte laten al in veel individuele gevallen positieve impact zien. Maar de cijfers onderstrepen het belang van een blijvende inzet op kansen voor kinderen in Groningen-Noord.

Samenvatting geleerde lessen

- Gedeeld eigenaarschap en co-creatie vragen om tijd, vertrouwen en het durven omarmen van ideeën uit de wijk;
- Participatie van kinderen, ouders en bewoners vergroot enthousiasme, betrokkenheid en draagvlak voor nieuwe voorzieningen;
- De combinatie van onderwijsvernieuwing met aanvullende gezinsondersteuning draagt bij aan gelijke ontwikkelingskansen;
- De Verlengde Schooldag vergroot kansengelijkheid door kinderen extra ruimte te bieden voor talentontwikkeling en het opdoen van nieuwe ervaringen en sociale contacten.

Deelconclusie

De kansen voor kinderen zijn door de interventies toegenomen. Langetermijneffecten hiervan zijn nog niet zichtbaar. Cijfers van kinderen die opgroeien in een betrekkelijk arm gezin (25%), het risico op leerachterstanden (27% ten opzichte van 12% gemeentelijk), en jongeren zonder startkwalificatie (8%) zijn onverminderd hoog gebleven, waardoor inzet gericht op kansen voor kinderen in Groningen-Noord noodzakelijk blijft.

Overzicht Actielijn 4: Wijkontwikkeling versterken

Doel	Het opzetten van een Groningse wijkacademie.
Inzet	Er is een wijkacademie opgericht genaamd 'Wijkmakers'. Deze wijkacademie heeft drie leergangen, een masterclass, diverse wijkwandelingen, workshops en bijeenkomsten ontwikkeld. Ook is er gebouwd aan de vorming van een netwerk.
Resultaten	In de periode van de Regio Deal Groningen-Noord is de wijkacademie genaamd 'Wijkmakers' opgericht. Het aantal aangesloten partnerorganisaties is gestegen, er worden leergangen en traineeships ontwikkeld en aangeboden en er zijn tal van activiteiten zoals workshops, lezingen, masterclasses en partner- en themabijeenkomsten georganiseerd. Uit de reacties van deelnemers van de aangeboden activiteiten blijkt dat er wordt bijgedragen aan de invulling van de behoefte aan versterking van vaardigheden en netwerken van wijkontwikkelaars.
Samenvatting geleerde lessen	• Organisaties en wijkprofessionals hebben behoefte aan het verbreden van de blik en het kennismaken met andere organisaties die zich bezighouden met wijkvernieuwing; • Het horizontaal en verticaal verbinden leidt tot begrip voor elkaars werk en werkwijze en bevordert onderlinge samenwerking in de aanpak van gezamenlijke belangen; • Een verdere vertaling van leren naar doen is nodig om wijkvernieuwing te bestendigen.
Deelconclusie	Groningen heeft een wijkacademie genaamd 'Wijkmakers' opgericht. Het aanbod van deze wijkacademie versterkt wijkvernieuwing. Zo wordt er aan vaardigheden van wijkontwikkelaars – zowel professionals als bewoners – gebouwd en worden netwerken gevormd. Wijkmakers voorziet in de behoefte hieraan.

Financieel

Naast de geleerde lessen in de uitvoering van de actielijnen nemen we als les ook mee dat het van belang is de financiële administratie zodanig in te richten dat gewenste stuurinformatie gemakkelijker op wijkniveau te genereren is.

Samenvattend

Bovenstaand maakt dat we kunnen concluderen dat de inzet een positieve bijdrage heeft geleverd aan de brede welvaart en leefbaarheid in Groningen-Noord. Ten opzichte van het gestelde overkoepelende doel om de brede welvaart en leefbaarheid in 2030 naar het gemeentelijk gemiddelde te brengen, maken we voorzichtige stapjes. De grootste successen zijn de aanzienlijke toename van de waardering voor de eigen buurt (rapportcijfer 7 of hoger) tot 80%, en de stijging van het percentage bewoners dat zich momenteel gelukkig voelt en hun leven als positief beoordeelt (met een 7 of hoger), beide ongeveer

75%. Tevens is het percentage inwoners dat het meedoen aan de samenleving waardeert met een 7 of hoger fors gestegen, van 58% in 2020 naar 76% in 2024. En niet onbelangrijk: het vertrouwen in het gemeentebestuur is sterk toegenomen.

Belangrijke concrete lessen die we hebben geleerd zijn dat laagdrempelige plekken en activiteiten, samen met bewonersinitiatieven, cruciaal zijn voor het vergroten van betrokkenheid en sociale cohesie in de wijk. Hierin vragen gedeeld eigenaarschap en co-creatie om tijd, vertrouwen en professionele betrokkenheid. Continuïteit van initiatieven vergt stabiele, structurele middelen, waarbij waardering van maatschappelijke (bewoners)initiatieven breder moet zijn dan alleen economische opbrengsten. Een andere waardevolle geleerde les is dat het aanbieden van een aanvullend schoolaanbod zoals de Verlengde Schooldag en de combinatie van onderwijsvernieuwing met aanvullende gezinsondersteuning bijdraagt aan gelijke ontwikkelingskansen.

We concluderen dat de interventies een positieve bijdrage hebben geleverd aan de welvaart en leefbaarheid van Groningen-Noord en dat deze regio er in algemene zin op is vooruitgegaan. Hoewel er bij verschillende indicatoren een positieve ontwikkeling zichtbaar is, verschilt dit per wijk en is het lastig de continuïteit van deze ontwikkeling in te schatten. Bovendien scoort Groningen-Noord op de meeste indicatoren nog ruim onder het gemeentelijk gemiddelde, wat aangeeft dat er nog een grote opgave is. De complexe aard van de problematiek die ten grondslag ligt aan de lagere welvaart en leefbaarheid in Groningen-Noord vraagt om een langdurende inzet.

Vooruitblik

De inzet in deze wijken zetten we voort met de uitvoering van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Groningen-Noord. Hiermee willen we in 15-20 jaar de problematiek doorbreken en verder werken aan de brede welvaart, leefbaarheid en veiligheid binnen Groningen-Noord. Vanuit de Maatschappelijke Coalitie gaan we gezamenlijk de schouders zetten onder de opgaven die de regio Groningen-Noord kent.
De structuur voor monitoring en evaluatie van langetermijnontwikkeling, die we tijdens de looptijd van de Regio Deal Groningen-Noord ontwikkelden, zetten we hierbij in en werken we verder uit. Door het inregelen van effectmonitoring, interventiemonitoring en procesmonitoring kunnen we flexibel bijsturen waar en wanneer dit nodig is en blijven we continu leren en aansluiten bij wat wérkt. Voor de dekking van een langjarige aanpak van Groningen-Noord stellen we een meerjarig financieel overzicht op dat ondersteunend kan zijn in de sturing, afweging en bestendiging van projecten.

Trots

Met gepaste trots sluiten we deze eindrapportage af. We zijn bijzonder verheugd over de resultaten die we tot nu toe hebben behaald en de koppelkansen die we hebben kunnen benutten. Onze grootste trots is dat we dit hebben gerealiseerd in samenwerking met verschillende lokale en regionale partijen en over diverse directies (Veiligheid, Stadsontwikkeling en Directie Maatschappelijke Ontwikkeling). We zijn ons er terdege van bewust dat dit niet mogelijk zou zijn geweest zonder de waardevolle bijdragen, ideeën en inzet van bewoners, sociaal werkers, jongerenwerkers, bouwlieden, woningcorporaties, welzijnsorganisaties, onderwijs, politie en toezicht, al onze andere samenwerkingspartners en de impuls van het Rijk. Onze oprechte dank aan iedereen!

Bijlage I: Actielijnen en doelstellingen

Actielijnen en doelstellingen					
Algemeen	**2020**	**2022**	**2024**	**Doel**	**Delta***
Aandeel bewoners dat zegt in een prettige buurt te wonen	73%	80%	80%	90%	7%
Aandeel bewoners dat zegt dat de woonomgeving erop vooruit is gegaan in de afgelopen jaren	18%	17%	19%	25%	1%
Aandeel bewoners dat zegt (zeer) tevreden te zijn over het eigen leven	69%	74%	76%	80%	7%
Aandeel bewoners dat zegt zich (in de afgelopen 2 weken) gelukkig te hebben gevoeld	66%	72%	75%	75%	9%
Maatschappelijk meedoen	**2020**	**2022**	**2024**	**Doel**	**Delta**
Aandeel niet werkende werkzoekenden	14%	13%	12%	12%	-2%
Aandeel huishoudens dat aangeeft moeite te hebben met rondkomen	12%	19%	13%	12%	1%
Aandeel bewoners dat gezondheidsbelemmeringen ervaart bij dagelijkse werkzaamheden	39%	43%	43%	29%	4%
Aandeel bewoners dat tevreden is over de manier waarop hij of zij meedoet in de samenleving	58%	60%	76%	75%	18%
Aandeel bewoners dat zich in de afgelopen 12 maanden actief heeft ingezet voor de eigen buurt	22%	21%	21%	25%	-1%
Prettig veilig samenleven	**2020**	**2022**	**2024**	**Doel**	**Delta**
Aandeel bewoners dat zegt zich (wel eens) onveilig te voelen in eigen buurt	28%	29%	30%	20%	2%
Aandeel bewoners dat een prettige omgang met buurtgenoten ervaart	62%	63%	62%	75%	0%
Aandeel corporatief bezit	52%	52%	51%	50%	-1%
Gemiddelde overlastcijfer	4,4	4,6	4,3	3,5	-0,1
Kansen voor kinderen	**2020**	**2022**	**2024**	**Doel**	**Delta**
Aandeel kinderen opgroeiend in een minimagezin (huishoudensinkomen tot 110%)	26%	24%	25%	25%	-1%
Aandeel leerlingen met verhoogd risico op leerachterstand**	n.b.	27%	27%	20%	-
Aandeel jongvolwassenen (18 t/m 27 jaar) zonder startkwalificatie	8%	9%	8%	12%	0%

**De kolom 'Delta' geeft de ontikkeling per indicator weer, uitgedrukt als het verschil tussen 2020 en 2024*

***De oorspronkelijke indicator 'risico op psychosociale jeugdproblematiek' is niet meer in beeld*